

ERDÉLYI LAP

Disztér 2. tp. Budapest

Főszerkesztő
DR. PAÁL ÁRPÁD

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési árak: Belföldön: Egész évre 800, fél évre 400, negyedévre 210, egy hóra 70 lei.
Magyarországon: Egész évre 50 P. fél évre 25 P. negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.

Főmunkatárs
DR. GYÁRFÁS ELEMÉR

A király vasárnap veszi át Vaida lemondását

Nem lesz választási kormány. Miért menesztette a király a nemzeti parasztpárti kormányt ilyen sértő formában?

Vajda lemond a párt elnökségéről is

Bukarest. Saját tud. Az események, amelyek a kormányválsággal kapcsolatban legutóbb lezajlottak, röviden összefoglalhatók. Valamennyi minisztériumban lázas munka folyik a megkezdett munkálatok befejezésére. Különösen a miniszterelnökségen, a pénzügyi és közlekedésügyi minisztériumban igen élénk a tevékenység. *Mirtónak* azonban, mint már jeleztük, nagy elfoglaltsága közben is időt kellett szakítania, hogy Szinájába utazzék, de utjának eredményéről semmi határozottat sem lehet tudni.

A nemzeti-parasztpárt vezető politikusai tegnap állandó tanácskozásban voltak, hol *Vaida*, hol *Mironescu* lakásán, de e megbeszélések tárgyát, döntéseit szintén titokzatosság homálja takarja.

Titulescu is hosszan tanácskozott tegnap délelőtt *Mironescuval*, délután pedig *Madgearuval*. Hogy miről volt közöttük szó, arra szintén csak feltevések vannak.

E megbeszélések továbbfejlesztései voltak annak a tanácskozásnak, amelyet *Titulescu* még csütörtökön éjjel, királyi audienciája után *Vaidával* folytatott, s amelyen — kiszivárgott értesülések szerint — *Titulescu* vigasz-

talni igyekezett a miniszterelnököt és magyarizátát adta annak, hogy *miért történt lemondatása ilyen szokatlan, mondhatni sértő formában*. Azok a miniszterek ugyanis, akiknek az utóbbi hetekben alkalmuk volt a királynál dolgozó-audiencián megjelenni, tapasztalhatták, hogy az udvarnál nem valami kedvező a hangulat a nemzeti-parasztpárti kormányra nézve.

A miniszterek azonban, ahelyett, hogy levonták volna a következtetéseket és készültek volna a távozásra, még jobban hozzáálltak a kormányzati munkához és egymásra nyújtották be az uralkodónak előzetes jóváhagyásra alapvető fontosságú törvényjavaslatokat, amelyekhez a király — el lévén tökéltve kormányra leváltására, — nem volt hajlandó hozzájárulni.

Titulescu ezek megvilágítása után állítólag iparkodott meggyőzni *Vaidát*, hogy nincs oka a megsértődésre s azért indokolatlan volna, hogy a nemzeti-parasztpárt távoztassa magát a választásoktól. *Titulescu* egyúttal azt is közölte *Vaidával*, hogy *a király nem hajlandó választási kormányt kinevezni*.

A nemzeti parasztpárt résztvesz a választásokon

E tanácskozás után *Vaidában* — úgy tudják — megingott az az elhatározás, hogy a pártnak a választásoktól való távoztatása mellett foglaljon állást, s *Titulescu* tegnapi megbeszélési *Mironescuval* és *Madgearuval* csak erősítették azt az irányzatot, hogy a nemzeti-parasztpártnak a hirtelen lemondatás ellenére is, részt kell vennie a választásokon.

Különben a párt széles rétegeiben kezdettől fogva se volt túlságosan népszerű a tiltakozásnak ez a formája, mert a képviselők és szenátorok egész tömegei kevés hajlandóságot mutatnak arra, hogy lemondjanak biztos mandátumukról, de emellett bizonyosnak látszik, hogy *Vaida* táborának félreállításával *Maniu* hívei még nagyobb erővel törnének elő Erdélyben és egyedül kezdenének uralkodni

Vaida és Titulescu összevesztek

Tegnap azt a hírt közzétették egyes lapok, hogy a miniszterelnök nagyon hidegen fogadta *Titulescut*, amikor az a királytól jöve látogatást tett nála és hogy a beszélgetés során hevesen össze is különbözött a két miniszter, miért is *Titulescu*, hogy minden gyanút elhárítson magáról, *nem lép be Duca kormányába*. Ezt a hírt a miniszterelnökség hivatalos közleményben cáfolja meg, amely így szól: Az a hír, amely szerint *Vaida* és *Titulescu* között incidens játszódott volna le és pedig olyan formában, hogy *Vaida* *Titulescut* okolta

a terepen. Ez a gondolat is a választásokon való részvétel mellett esik latba.

De bármint van is, úgy *Vaidának*, mint híveinek rendkívül nehéz és kényes a helyzete a pártban s abból úgy látszik, maga *Vaida* is csak úgy tudja megtalálni a kivezető utat, ha lemond a párt elnökségéről.

A miniszterelnök környezetéből eredő hírek szerint ő ezt az elhatározását már közölte is barátjaival. Már szó van arról is, hogy ki legyen utódja az elnöki székben? Egyelőre *Mironescura* vagy *Mihalachera* fogják bízni a párt vezetését, de nincs kizárva, hogy a nemzeti-parasztpártban rövidesen egészen új csoportosulások lesznek, amelyek miatt az új elnök választásának gondolja megszűnik időszzerűnek lenni.

volna a kormány bukásáért, teljességgel kóhalmány. Senki se vonja kétségbe a nemzeti-parasztpártban, hogy *Titulescu* őszintén működött együtt a párt kormányával.

Egyébként az utolsó években annyira kifejeződött az a meggyőződés, hogy az ország külpolitikáját minden kormányváltáson keresztül *Titulescunak* kell vezetni, hogy most is mindenki természetesnek látja a jelenlegi külügyminiszter maradását bármilyen kormány alakuljon is.

(Tudósításunk folytatása az 5. oldalon.)

A nagy erők

Irta: Sulyok István dr.

Akik a magukra hagyott népek sorsát akarják előbbre vinni, szüntelenül a társadalmi erők nagy jelentőségét hangsúlyozzák ebben a nehéz küzdelemben. Azoknak az erőknek a fontosságát, amelyek a közösségből sugároznak ki az egyesre, anélkül, hogy az észrevenné: tulajdonképpen hol s mikor kerül a hatásuk alá.

Ezeknek az erőknek ez a láthatatlansága, okozza azt, hogy a társas öntudat hirdetőinek aránylag ritkán szokott hatásuk és sikerük lenni. Az emberek egyszerűen nem tudják megérteni, hogy alapjában véve miről is van szó. Az emberiség évezredek keresztül szívta magába a levegőt anélkül, hogy kémiai összetételét tudta volna. A társadalmi közösségekben is úgy él, hogy az elemeit, ható erőit nem ismeri s nem is nagyon kíváncsi rájuk.

Ahol a társadalmaknak megvan a maguk munkáló, irányító, fegyverező szerve — az állam — e belső törvényszerűségnek a gyakorlati jelentősége nem igen látszik. Inkább csak a szociológusokat szokta érdekelni. A közösség tudatába már csak az elméleti folyamatok eredményeképpen, mint kész politikai jelszó kerül. Leegyszerűsítve, hozzáalkalmazva a napi szükséglethez és a közönségnek szellemi színvonalához.

A magukra maradt néptöredékek életében azonban, amelyeknek a megalázottságát „a kisebbség” szóval szokás jelezni, ezek a társadalmi törvények egészen közvetlen gyakorlati hatásokhoz juthatnak, ha utat találnak az érdekeltek közös tudatához. Ezért érdekes és hasznos minden alkalom, amely a társadalomnak és az egyes embernek a viszonyát megvilágítja. Azét az emberét, aki ebben a társadalomban él. Akit ez a társadalom formál és nevel, akkor is, ha nem akarja.

Ilyen alkalmat ad most nekünk az a vita, amely németek és zsidók között világszerte folyik.

Ennek a vitának a során a minap felhozták, hogy a 145 Nobel-díjas világnagyság közül 15 zsidó, 4 pedig félszidó.

A mi szempontunkból most egészen közönyös, hogy melyik oldalról hozták ezt fel s milyen céllal történt ez a felsorolás. A fontos csak az, hogy ez a névsor egészen pontos adatokkal szolgál a kitüntetett zsidók születésének és nevelkedésének helyére, kulturájuknak eredetére vonatkozólag. Ezek az adatok pedig rendkívül érdekes következtetésekre adnak alkalmat.

Mindenekelőtt kiderül, hogy a 15 Nobel díjas zsidó híresség közül 14 német nevelésben részesült, német kultúrában nevelkedett és nőtt meg világnagysággá. A 4 félszidó hasonlóképpen. Egyetlenegy — Bergson, a híres filozófust nevelte a francia szellem és a francia társadalmi környezet.

Kiderül továbbá, hogy a német nevelésű zsidó nagyságok kivétel nélkül valamennyien — fizikusok, kémikusok, matematikusok, esilágások, orvosok, vagyis tudósok. Irodalmi díjat az összes zsidó hírességek közül csak egy kapott s az is Bergson, a francia.

Már ez is eléggé mutatja, hogy a közös-

Pongrácz István utóda

templomi viaszgyertya öntődéje
Nagyvárad, Str. Alexandri No. 52.
Alapítva 1885. évben.

Templomi viaszgyertya készítményeit ajánlja a Főtisztelendő papság szives figyelmébe. Postai megrendelések pontosan eszközöltetnek előnyös és jutányos árak mellett.

ség hatása mennyire nyilvánvaló és határozott. Mennyire világosan látszik ezekből az adatokból, hogy a német szellem, a századok lassu fejlődésével kiépült német tudományosság mily elhatározó szerepet játszik a közösségében munkálkodó tehetségek sorsára és fejlődésének irányára. S ugyanakkor: mennyire nem tudja kivonni magát e hatás alól még az sem, aki egyébként másféle ősi kulturális és népi tradíciókhoz akar tudatosan ragaszkodni.

Még jobban látjuk azonban ezt a döntő hatást, amikor meggondoljuk: ezt a 14 zsidó és 4 félszidó világraszóló tudományos nagyságot a mindössze félmillió német zsidóság termelte, az egy francia Bergsont kivéve pedig az összes többi mintegy 13 millió lelket számláló zsidóság egyetlenegy Nobel díjat sem tud felmutatni. Nyilvánvaló, hogy a csaknem 4 milliós lengyel, a 2 milliós orosz, a 3 milliós amerikai, az 1 milliós román, a félmillió magyarországi zsidóság nem azért nem tudott egyetlenegy Nobel-díjas nagyságot elkönyvelni, mintha az ezekben a közösségekben élő zsidók kevésbé tehetségesek volnának a németországiaknál, hanem kizárólag azért, mert a környezet, ahol élnek, a nép, amelynek az értékeit felhasználhatják, a kultúra, amelynek a közös eredményeiről a maguk egyéni teremtő útjára elindultak, — sokkal kevésbé alkalmasak arra, hogy törekvő és tehetséges búvárokból világhírű tudósok lehessenek. Amiből az is következik, hogy a tehetség mint ható erő, mint funkció, nem az egyesnek, hanem az összességnek az eredménye.

Bennünket ezek után egyáltalán nem érdekel az az elkeseredett vita, hogy ez a 14 zsidó és 4 félszidó világhírű tudós most már tulajdonképpen kinek a dicsősége: a zsidó faj-

tát illeti-e meg, avagy inkább a német tudományosságot, a német egyetemeket, a német kutató szellemet. Ezt döntsék el azok, akik érdemesnek látják vitázni felette.

Bennünket ennek a harci dühvel kiásott s meglóbált adatnak csak az a felvillanó fénye érdekel, amely megmutatja a társadalmi közösség, a tradicionális összefonódottság minden és mindenki fölött uralkodó feltétlen nagy erejét.

Mi azt mondjuk, hogy ez a csodálatos erő, ami úgy sugárzik ki a társas organizmusokból, mint a mágneses vasból a delezesség, nem egyéb, mint az a magasabbrendűség, az a felfokozódás, amit tudományos és köznyelven egyaránt nemzeti gondolatnak szokás nevezni. Nevezük azonban bárminek: egyszerűen csak társadalomnak, csak pusztán közösségnek, vagy csupán közönséges együttlésnek, együttlétezésnek és együttaplálkozásnak, — a lényeg az, hogy itt az emberek öntudatlan, vagy öntudatos szövetkezésének csodálatos erővel állunk szemben. Ez a nemzeti és területi valóság, amelynek a szellem, a kultúra a lényege, az egyes embert ellenállhatatlanul legyőzi, átalakítja, akkor is, ha egyenesen nem akar egyébként ennek a közösségnek a tagja lenni s mindenáron meg akarja a maga tradicionális különlegességeit őrizni. Mekkora erővé válhatik tehát azoknak a kezében, akik a maguk nemzeti erőit és erősségeit felkutatják, feltételeit megállapítják s az egész nemzeti közösség munkáját ezekben az irányokban öntudatosra teszik!

Egy nap két szobrot döntöttek le

Az ir republikánusok felrobbantották Viktória királyné szobrát. Párizs mellett leleplezés előtt szétverték Briand szobrát

Dublinből jelentik: A fegyverszüneti évforduló előestéjén az ir republikánusok tüntető felvonulást rendeztek Anglia ellen.

A tüntetők hatalmas transzparenseken hirdették: „Robbantsátok szét az angol vasabroncsot! Előre a teljesen szabad köztársaság felé!”

Hasonló tüntetések voltak Ulsterben is. Viktória királynénak a város egyik nagy parkjában álló szobrát a tüntetők dinamittal felrobbantották. Egyik angol áruházba bombát dobtak.

A republikánusok felszólították a népet, mindent pusztítsanak el, ami Angliára emlékeztet.

Párizsból jelentik: A fegyverszüneti évforduló alkalmából szombaton akarták leleplezni Briand falusi birtokán a nagy francia politikus szobrát. A leleplezésnél Sarraut miniszterelnök mondott volna beszédet. Szombatra virradó éjjel azonban ismeretlen tettesek nehéz kalapácsütésekkel teljesen szétverték a szobor fejét.

Két fénykép

Írta: Csurka Péter

Tartalékban állottunk a Karszton, a Ringmayer dolinában. A dolina oldalában a sziklába robbantott kaverna olyan volt, mint egy nagy kifli, mint a februáriusi holdkaréj, elől szűk bejáratával, középen kiszélesedett és elhajlott, a szikla gyomrában lévő része pedig ismét megszűkült kiflimódrá, holdkaréjszerűen megfogyott. Védett a gránátok, golyók ellen, az időjárás viszontagságai ellen, bár olykor-olykor kövér vizespekpek csiklandozták meg az orrunkat, fülünket, arcunkat, nektár-tiszta gyöngyszemek hullottak alá a heverésző, adomázgató harcosokra. Csepegett a „plafon”.

Azért itt a kavernában tűrhető volt a helyzet. A füstöt, a jó nehéz pipafüstöt is megszoktuk, könnyebb cigarettafüsttel keverve, amely úgy tódult ki a kaverna szájából, mint a bogárhátú házak kéményeiből szokott kenyersütés alkalmával Kőteleken...

Azért mondom Kőteleken, mert Végeki Balázs odavaló volt. Minden ivadéka. Sőt merem állítani, hogy ősei Kuthen király negyvenezer kúnja között kopyás és lándzsás vitézek voltak és el sem estek a nagy tatárdúlásban, különben nem alapíthatták volna meg a Végeki familiát, amelynek a legfiatalabb sarja már manlicherrel lövöldözött és kézigranátókat hajigált az ellenségre. Természetesen, Végeki ezen ősi időkre visszanyúló származását írásos bizonyítékokkal nem tudnám alátámasztani. De ő maga sem!... Talán ez észébe sem jutott Balásznak soha az életben...

Minnek?... Nem volt fontos neki, sem itt a Ringmayer dolinában, sem Kőteleken, amikor füttyörészve szórta szét tavaszi vetés alkalmával az istenáldotta búzaszemeket.

Végeki Balázs századodónác volt. Mikor a Ringmayer dolinába kerültünk, Balázs a telefonot kezelte, eszerint neki a századparancsnokság mellett kellett elhelyezkednie. A századparancsnokság pedig a kaverna legbelsejében ültetett fel, állott legyen pedig egy hevenyészett kecskelábu asztalból, egy sziklából felrakott székéből és egy telefonból. Egy drótra kifeszített sátorlap csüngött le az ajtó gyanánt a földre és zárta el imigye-amugy mindenki szeme elől eme tisztas hivatalt minden titkaival együtt. De ez a fakó, viharvert sátorlap mégis tiszteletet követelt. A katonai diszciplinának az alantasok és felsőbbség köze leereszkedő sötét válaszfala volt ez a „zelt-blatt”.

Egy önkéntestizedes szintén elkülönözte magát ilyenformán egy pokróccal. Ez az önkényesen szerzett privilegium nagyon szúrta Seprényi törzssörmester szemét:

— Ez magának nem jár, önkéntes!... E' csak a századkomendónak gebúr!... Azonnal lebontani!...

Egy napon Végeki Balázs elébem állott. Nagy mandulaszemei tűzben ragyogtak, az arca olyan piros volt, mint a bazsarózsa.

— Főhadnagy úrnak alásan jelentem, hogy egy kérésem volna?!...

— Na, mi az Balázs?

— Engedje meg, hogy ezt a fényképet kiszeghessem itt a századparancsnokság rajonjában...

Egy fényképet vett elő és átnyújtotta. Szép szőke leány volt, búzavirágkék szemű, a haja fonatosan rózsaszín pántlikára fonva csüngött a vállára. Mosolygott. Olyan volt, mint akiket az édes magyar falu ájtatos csendjében harmatos rózsákká fest a természet: üde, egészséges, tiszta.

— Miért akarod éppen ide kiakasztani?

— Azér főhadnagy úrnak jelentem alásan, mert itt vóna a legbiztosabb helye ennek a képnek... Rakosgatom már ide-oda, de se-hun sincs jó helye! Mán az üvegjét is betörtem... A brótzaklimba vót, oszt eccer vélelenségéből ráfeküdtem. Ha pedig idekint a századba kirakom, akkor a többiek gúnyolódnak, vagy valamelyik elkezeli, vagy elcsúfítja. Tóth Miksa is kitette az övét, oszt valamék egy éccaka bajuszt rajzolt a jánynak...

Mosolyogtam. Eszembe jutott gyerekéveim ezer kamaszsága, amikor a képeslapok hölgyeinek én is pörge bajuszt festettem.

— Jól van, Balázs, hát csak akaszd ki ide ezt a szép kis lányt... Itt nem lesz senmi bántódása!... Ha jól sejttem, ez a kép nem a nagynénédet ábrázolja?!

— Nem!... Horvát Piroska, falumbeli, a leendő mátkapárom, — választott Balázs és már is egy faforgácsot erősített be a sziklarepedésbe és ráakasztotta a képet.

— Alásan köszönöm, főhadnagy úr!...

Sokáig néztem aztán Horvát Piroska képét és akaratlanul kaján irigység lopódzott belém... Irigyeltem ezt a szép vadvirágot Balázstól. Túlságosan szépnek, finomnak találtam Végeki Balázshoz ezt a törékeny, sugárzó szemű leányt. És ahogyan nézett le a sziklafal-

Félkaru, féllábu hadirokkantak tüntetése Bukarestben

Bukarest. Saját tud. Ma, szombaton délelőtt fejeződött be a hadirokkantak országos kongresszusa. A kongresszus után a nyomorékok megrázó menete végigvonult a Calea Victorián, félkaru és féllábu hadirokkantak százai vonultak fel. A tömeg ilyen táblákat vitt magával: „Emberséges nyugdíjakat kérünk! Fizessék ki a nyugdíjakat! A haza hősei ruhátlanok és éhesek! Az áldozatok nemzedéke! A hálás haza!” A rokkantak után hadiárva és özvegyek sora következett. A megdöbbentő menetet autókamionok, teherautók zárták be, amelyre azok a rokkantak kapaszkodtak, akik egyáltalán nem tudnak járni.

Boila Zachariás lapját elkapták Bukarestben

Bukarest. Saját tud. Szombaton délelőtt egynegyed 12 órakor rikkancsok hada árasztotta el a Calea Victorieit és a Boila Zacharia lapja, a „România Noua” (Uj Románia) legújabb számát harsogták bele a tömegbe. A lapot percek alatt szétkapkodták és kitépték a rikkancsok kezéből. Mindez olyan gyorsan történt, hogy az esetleges elközárásra még gondolni sem lehetett volna. Tulajdonképpen azt sem lehet tudni, hogy miről írt a lap, mert keresve sem lehet egyetlen példányt sem találni.

Meghalt a kolozsvári Magyar Színház egyik legrégebbi tagja. Szigetvári József, a kolozsvári Magyar Színház egyik legrégebbi tagja, aki huszonkét éve működött a színháznál, Kolozsváron szombatra virradó éjjel májrákban 43 éves korában meghalt. Szigetvári a háboruban jobb karját veszítette s 1918 óta csak, mint sugó működhetett. Egyik legderékabb, legrokonszenvesebb tagja volt a társulatnak. Halála hírére táviratilag közölték a Nagyváradon levő társulattal.

Pfaff új üzlete a Sas alatt.

ról, úgy éreztem, mintha az alföldi puszták minden forrósága perzselt volna le rám búzavirágok szemből. Szemem minden percen önkéntelenül is odatévedt. Már-már azon a ponton voltam, hogy levételem Balázssal onnan, de később nem tudtam emez elhatározásomnak valódi magyarozatát adni. Ott hagytam.

A kép ottmaradt a sziklafalon. Pár nap múlva már csak véletlenül láttam meg, ha néha odatévedt a szemem. De bevallom, hogy olyankor mindig sokáig rajta feledkeztem a tekintetemmel. Nagyon szép leány volt Horvát Piroška...

Öt nap múlva Végeki Balázs szabadságot kapott. Tíz napot, mert járt neki, mint mindenkinek, aki két évnél tovább állott egyfolytában az első vonalban. Balázs rózsás kedvében volt, jelentkezett. Eszembe jutott a kép.

— Hát a képet nem viszed haza, Balázs?

— Nem — mondotta Balázs, — hiszen úgy is visszajövök, úgy lehet, hogy még párját is hozok...

— Hát akkor üdvözlöm a mennyasszonyodat, Balázs és mond meg neki, hogy én már ismerem őt...

Végeki Balázs elment a szabadságos turnussal, mi pedig ott maradtunk Horvát Piroškával és honvágyunkkal a Ringmayer dolinában.

Másnap éjjel parancsot kaptunk, hogy azonnal vonuljunk fel a 206-os magaslatra, mert az olaszok hirtelen támadásba kezdtek.

Tíz perc múlva már rajvonásban felfelé mentünk a 206-os magaslat felé rettentő gránát és srappelláz között.

BAYER

Rendes körülmények között legkedvesebb időöltése.

azonban, ha köhögés gyötri még a sétálásban sincs öröme. Pedig milyen egyszerűen megszabadulhat kinzó köhögésétől, használjon KRESIVAL-t s rövid időn belül eltűnnek a hülés nyomai is.

KRESIVAL

Kihirdették az ostrom-állapotot Ausztriában

„Elrettentő példára van szükség” — szól az indoklás

Bécsből jelentik: Az osztrák kormány pénteken este egész Ausztria területére életbe léptette a statáriumot.

A rendelet indoklása kimondja, hogy a kormány a lakosság sürgető kívánságának tett eleget, amikor a statáriumot elrendelte.

A statárium a következő bűncselekményekre vonatkozik: gyilkosságok, gyújtogatás, rablás, nyilvános erőszakoskodás és idegen vagyonok rosszindulatu megrongálása.

A statárium végrehajtását egész Ausztria területére a bécsi első büntető-törvényszék intézi.

A továbbiak során kimondja az indoklás, hogy a rendelet úgy értendő, hogy aljas véres bűncselekmények vagy közveszélyes cselekedetek elkövetői, vagy résztvevői a jövőben nem számíthatnak

enyhe büntetésre, mert az nem szolgál elrettentő például. Erre pedig feltétlen szükség van.

Pénteken egyébként nagy szociáldemokrata tüntetések voltak Ausztriában, amelynek során több, mint száz embert vettek őrizetbe.

Linzben több ezer főnyi kommunista akart behatolni a belvárosba, s a rendőrségnek csak hosszas munka árán sikerült szétverni a tüntetőket. Többen súlyosan megsebesültek, igen sok egyént letartóztattak.

Egy másik bécsi távirat szerint a kancellári hivatal feloszlatta a szociálista középiskolások szövetségét. A rendelet indoklása szerint az egyesület már nem felel meg jogszerű fennállása feltételeinek.

Háromnapos, kegyetlen, véres csata volt. Századom 260 embere 46-ra apadt. Mikor Kostanjevica völgyében a széjjelölt Hudilog romjai között embereimet összeszedtem, még nem tudtuk, hogy ki a halott, ki a sebesült a százból, akik megmaradtunk, föllélekzetünk, hogy élünk. Véres csend terpeszkedett rá a harctéri tájra. Kisütött a hold. Hátul a Ridó-Rand feketélt ki a holdsütésből komor sziklaúcsaival és csak a szanítészek mozogtak a Karszt ridge kövein. A halottakat szedték össze. Fent a fejünk felett egy-egy elkésett repülőgép motorja berregett, mintha valami eltévedt sötét madár repülne céltalanul a vérvirágos, holdas éjszakában.

Kimerülve dűltünk le a romok között. A váltást vártuk, új, friss embereket. Gondolataim összefüggéstelenül keringtek ide-oda, míg egyszer csak azon kapom magam rajta, hogy a Ringmayer dolinában állok Horvát Piroška fényképével szemtől szembe.

Feleszmélek. Talpraugrom...

— Te Ferenc!... — szólított a legényemet. — azt a fényképet... a... Végekiét elhoztad a kavernából?...

— En bizony főhadnagy úr, aztat nem hoztam el... Az bizony ott felejtődött...

Kegyetlen fájás vágott belém. Ott hagytuk a fényképet! A felelősség súlyos érzete nehezedett reám... Vajjon mi történt a fényképpel? Elpusztult?... Vagy idegen csapatok elvitték?...

Ugyan, ugyan kinek jutna ilyenkor az az eszébe. — nyugtattam meg magam. Mégis bántott a dolog. A fényképet elő kell teremteni még ma!... Mert mikor jutok én valaha

a Ringmayer dolinába?... Ugy lehet soha többé! Tovább nyugtalankodtam. Elővettem az iránytűmet és zseblámpámmal a térképről megállapítottam, hogy körülbelül hatszáz lépésnyire vagyunk most a Ringmayer dolinától.

Azonnal elindultam két katonával. Hosszas keresés után megtaláltuk a Ringmayer dolinát. Lementünk. A kaverna szájánál viszszahőköltem. Hatalmas szikladarabok álltak az útunkat... Beszakadt a kaverna bejárata!

— Ez a monfalkóni hajógyuk becsületes munkája volt, — szólott az egyik katona.

En ott állottam némán, sokáig, szenvedve, mintha sír szélén állanék. Azután visszamentünk.

Már pitymallott, amikor elszenderegtem. Bántott, faggatott a lelkiismeretem, hogy vajjon mit mondok majd annak a derék köteleki fiúnak, aki olyan becsületesen rámbizta szíve választottja képét, akit én is sokszor olyan elragadtatással néztem, mint egy élő valakit, aki romantikát, a szerelem édes suttogását hozta be pipacsvirágosan, kietlen földalatti életembe. Mert éreztem, hogy egy tisztá női-lény él mellettem abban az élettelen képben, aki bár nem az enyém, de hozzám tartozik, mert egy derék katonám hordja a szívében, lelkében.

Mit mondok majd Végeki Balázsnak?...

Másnap a brestovici völgyben pihentünk, vártuk századunk kiegészítését. Délután a szolgálatvezető alliszt Végeki Balázst vezette elő jelentkezésre... Megijedtem.

— Főhadnagy úrnak alásan jelentem, berukkoltam... — Sápadt volt és a szemem könnyekben ragyogott.

Hol vásárolhat legjobban szövetet?

Egyszeri vásárlásnál erről meggyőződhet

Havas és Grünfeld posztóáruházban Oradea, Str. Avram I. (Kossuth-utcs) 8. szám.

Címre figyelni! Dús választék! Legolcsóbb árak!

Egyenruha szövetek és női kabátelmék is óriási választékban kaphatók!

„Tudod, ki volt az a fiatalember...?”

Aki tizenkilenc évvel ezelőtt a román határra kalauzolta Károly királyt

Temesvár. Saját tud. Rendkívüli időkben rendkívüli dolgok adódnak elő, az ember életében is. Mindenki, aki végigcsinálta a háborút, valami különleges eseményről, kimagasló élményről tud számot adni és néha — érdekes — a történések tömkelegéből éppen olyan élmény kerül idővel előtérbe, amelyre annak idején nem gondoltunk volna. Ilyen emlékezetes élményre terelődött most a szó, amikor az egyik hivatalban várakoztunk s egy kedves, éltebb úrral beszélgettem. A kedves, éltebb úr — még ha tagadná is — akár utcai öltözetben, akár frakkban, vagy ferencjókában: katoná, minden mozdulata, lépése elárulja. S amíg így várakozva csevegtünk a hivatalban, pillantása a király falonfüggő arcképére tévedt s akkor meg nem állhatta a megjegyzést:

— En kalauzoltam egyszer Vercerováig...

— Hogy-hogy? Mikor?

— 1914-ben. Van annak már tizenkilenc esztendeje.

Es Földényi Vilmos nyugalmazott honvédőrnagy, jelenleg lugosi lakos, aki az imént Károly király arcképe láttán önkéntelenül is is azt a megjegyzést tette a kalauzolásról, most már kénytelen volt elmondani a dolgot.

— Hogy jutott őrnagy úr 1914-ben Károly királyhoz? — ezzel a kérdéssel veztettem be újra a további beszélgetést, amire a következő érdekes esetet mondotta el:

— 1914-ben, mint honvédszázados a vasút-biztosító csoport parancsnoka voltam Herkulésfürdő állomással, Temesvártól Orsováig terjedő hatáskörrel. Akkoriban — egyszerre

— Hát... hogy-hogy... Balázs, — rémüldöztem, — ilyen hamar?... Tudtommal még nem tellett le a szabadságod?

— Még öt nap lett volna hátra, de...

A hangja elcsuklott és szemével búsan elnézett a brestovici útra, ahol egy új zászlóalj igyekezett Monfalkó felé.

— Valami baj volt otthon, Balázs? — kérdeztem akadovva.

— Vót valami!... Igy osztán jobb itten!... Sokkal jobb mán ezek után...

Nem akartam jobban belemélyedni Végeki Balázs magánügyeibe, vártam, amíg magától könnyít a lelkén, ha akar, ha megtisztel... Minthogy azonban tovább is szótlanul állott előttem és bántott bűntudatom, hogy én bizony tartozom Balásznak egy nehéz vallomással, mégis megkérdeztem:

— Talán csak nem a Piroskával van valami baj?

Balázs megingott egy kicsit a „haptacht”-ban, a feje leesett és inkább csak magának mormogta csendesen:

— Igen... avval vót a baj... Férhement... Főhadnagy úr kérem!... Szeretnék megmaradni az előbbi beosztásomban a főhadnagy úr mellett...

Nagy barna szeméből egy kövér könnycsepp esett le az idegen tüzre... Es lehet, hogy azóta azon a helyen tűzpiros rózsza fakadt fel a magyar katoná szerelmes könnyétől megöntözött humuszából...

Megilletődve szorítottam „kézef” Végeki Balázzsal...

Két fénykép... Egy leányé és egy fiúé...

— elterjedt a hír, hogy Franciaországból autók aranyat visznek Oroszországba. A hírt mesterségesen terjesztették s az akkori hadvezetőségünk hitelt adott a híreszteléseknek. Parancsot adtak ki: „minden autó feltartóztatandó, a benne ülők pedig letartóztatandók...” Így hát minden őrsöt a vonalon végig értesítették s a rendelkezésnek meg is feleltünk. Van az orsovai vonal mentén egy pont, ahol az út keskeny szakadékon szalad keresztül. Eppen csak az útnak van helye. Ott vasuti talpfákkal torlaszt készítetttem, úgyhogy mire az autó a torlaszhoz ér és lefékez, addigra már hátulról is gerendákat raktak az útra és minden körülmények között feltartóztathattuk.

— Egyszer aztán — folytatta Földényi Vilmos — telefonon parancsot kapok, hogy ilyen és ilyen autó, ilyen és ilyen számmal: útban van, engedjük át az utvonalon és ne tartóztassuk föl. Nem volt már sok idő, az őrsöt értesíteni, így hát magam is autóra kaptam. Hogy a dolog simán menjen. Nem tehettem ki azt a bizonyos autót annak, hogy ha meg nem áll, hát egy-két golyót menesszenek utána, meg a bennülőkbe. A szolgálat szigorúan meg volt szervezve. Előbehajtottam az autónak. Mehádiánál el is haladt mellettem s aztán hirtelen megfordultam és követtem. Le Orsováig, Orsován, a bejáratnál, Pongrácz gróf önkéntes autós honvédszázados — szolgálaton kívül persze — aki az autót hozta, leszállt s egy urat mutatott be. Emlékszem, valami németungzású rövid néven mutatta be Pongrácz gróf. Es beszéltak mindketten az én autómra. Az orsovai állomásparancsnok-sághoz hajtottam, ahol a németnévű úr egy-két percig az állomásparancsnokkal értekezett. Erre megint az én kocsimra ültek s elvittem őket egy már készenlében váró nagy autóg. Csendőzők is voltak ott, csakhogy az az úr, akit mi kísértünk, egyedül egy polgári sofőr, meg egy úr kíséretében hajtott autót Vercerováig, ahol, amint aztán hallottam, már kétféle három napja különvonat várta fűtött mozdonyal. Az autó elrobogott és én visszavitettem Pongrácz gróft az orsovai térparancsnokságra. Ott aztán azzal fordult felém:

— Tudod, ki volt az a fiatalember?

— A román trónörökös fia.

Károly király, akkor tényleg még a román trónörökös fia, a háború kitörésével kapcsolatban, visszatérőben volt Németországból. Budapestről az akkori román határig gróf Pongrácz kísérte. Vonaton — abban az első időben — nem igen lehetett menni, a közlekedés teljesen a katonai célok szolgálatában állott.

Az idő mulik, esztendő esztendőt kergetett. Földényi Vilmos honvédőrnagy annak idején nyugdíjállományba ment s mivel az idő mulik, ismertnévű táborkot is tud említeni, akinek egykor ő volt a századparancsnoka. Amikor a jelenlegi generálist, mint fiatal katonát „kimustrálták”. Az idő mulik és Földényi Vilmosnak, valahányszor valamelyik hivatalban dolga akad s a király arcképét látja, eszébe jut az a kis háborús epizód. Amikor vérbeli katoná módjára „snájdigan” maga vezette át azt az autót a kordonon.

Az idő mulik: „az a fiatalember” ma Károly király és egykori honvédszázadoskalauza: alattvalója.

Schiff Béla.

A TELJES MAGYAR SZENTEK ÉLETE

A napokban hagyta el a nyomdát a Schütz-féle Szentek életének IV-ik, utolsó kötete. Ezzel teljessé lett az egész gyűjtemény. Örömmel üdvözljük a tudós professzornak és 4 piarista társának ezt az irodalmi teljesítményét, mint a legújabb magyar nyelvű aszkétikus és hágiografikus irodalomnak egyik elsőrendű — ha nem legkülönb — értékét, mint olyan írást, amelyből a magyar katolicizmusnak igen nagy lelki gyümölcseit joggal remélhetjük.

A régi katolikus szellemnek egyik nagy nevelőtényezője volt a Szentek életének olvasása. Szenteket indított el a magasabb lelki tökéletesség útjára, családok szentélyébe oltotta belé, a biblia mellett, az igazi keresztény élet megérettését, megszeretését.

Joggal várhatjuk ezt ettől a kiváló Szentek életétől.

Először, mert bámulatosan gazdag a tartalma: Nemcsak egy-egy napi szentnek az éleleírását adja, hanem naponként a főhős mellett legalább egy, sokszor még 3—4—5 más szentnek életrajzát is, néha 1—2 apróbetűs oldalon. Így a gyűjtemény nemcsak 365 szentet ölel fel, hanem 1000-nél is több világító csillagot gyújt fel szemünk előtt.

Másodszor kitűnő érzékkel választotta ki azokat a szenteket, akiknek — mint a bevezetőben mondták a szerzők — legtöbb mondanivalójuk van mai katolikus testvéreinkhez.

Schütz, a kiváló tudós, a gondolkodó fő és lelki ember megérezte, hogy mindenekelőtt az egyház régi nagyjait kell megszólaltatni: azok életéből öskeresztény élet és erő árad a mai korra; azután a századok folyamán azokat a nagy egyéniségeket, akik egyháztörténelmi és világtörténelmi korszakokat indítottak meg és mozgattak: itt látja meg a mai ember, minő szent, lelki kulturtényező az egyház; ahol lehet, megszólalnak a legújabb kor szentjei, nemcsak a kis Teréz, hanem boldog Taigi Mária Anna, a szentéletű római munkásasszony, a francia forradalom szeptemberi mérszárlásának pálmás hőse, a néhány hónapja szentté avatott Fournet András Hubertus francia plébános és mások.

Harmadszor imponálni fog ez a Szentek élete alapos történelmi kritikájával, tudományos szavahihetőségével: a IV. kötet végén a forrásokra való rávilágítás némi betekintést nyújt abba a tudományos laboratóriumba, amelyben az 5 tudós piarista tanár műve készült. Ugy is kellett: a mi szenteinknek az élete és működése nem dajkamesők gyűjteménye, hanem történelmi és lelki valóságok feltárása. A mai kor szinte betegesen, racionalistán kritikuss kor: annak történelmileg szolid, helytálló szellemi és lelki táplálékot kell adni. És adtak is.

Mégis, a történelmi kritika kezükben nem kiméltetlen marólug, nemcsak kemény véső, amely minden bajt, legendás diszt letör... A szerzők tudták, hogy „a legendák is szent tövön fakadt virágok... amelyeknek mindig van valami magva; a legendák gyöngyszemei igaz gyöngyök” (Turi Béla), azért ezekkel az erkölcsi értékekkel úgy bántak, mint a festő, aki nagyon kedves témáját híven, mégis kegyelettel és kel-16 ékességében örökíti meg.

Igen szerencsés a IV. kötet végén a szenteknek korok szerint való összeállítás. Ez a felsorolás felér az apologetikának egy kitűnő fejezetével: mutatja, hogy az egyház minden időben és korban a szenteket termelő és nevelő édesanya tudott lenni és ma is az.

Nagyon melegen ajánljuk ezt a drága könyvet.

Régen a Szentek élete volt minden családnak egyik fő szellemi tápláléka. Hosszu téli estéken az apa vagy anya felolvasoit... és az ártatlan gyermekek szent mohósággal lesték ezeket a mennyei történeteket és közben igazzávált. Nostra autem conversatio in coelis est, ami tár salgásunk a mennyben van.

Vajha ez a Szentek élete is megtalálná az utat minden magyar katolikus családba és segítené azt igazán „szentélyé alakítani.”

Dr. Scheffler János.

Vaid

(Tudósítás)

Feltűnést keltettek a Vaidok, akik a Vaidok szentélyébe oltotta belé, a biblia mellett, az igazi keresztény élet megérettését, megszeretését.

— Az a befolyásolónak azokra nézve szára pedig

Jonel Po hogy Vajda nu felfogása nemzet nagy

A tegnap maradt. Való láncot ma, kormány.

Eredetile, hogy Vajda ben lesz Szir rály az új k zsen szokások érkezett Szin baton Bukare ni a búcsúau ken késő est

A király

Eszerint érkezik a fő Vajdá, hogy lemondását. ja a király a majd megke sorát.

Kormány lajdonitanak dás s ezzel a vetkezése elő szombatrol v magyarázzák, sek történelk oélt szolgálta Careiman szá tárgyalat Pui után ez meg kettőtől hajni hiva audien

Mégis az útjának, aká komoly eredr hogy most m nyonmaradás ha a király u da ugyanis a nyek között, párti formáci és Mironescu szolidárisak

WI E Teve I RE

Vajda bukásának tanulságai

(Tudósításunk folytatása az 1-ső oldalról).

Feltűnést kelt Jonel Pop képviselőházi elnöknek, a Manisták egyik vezérének az *Adevarul* számára adott nyilatkozata, amely így vonja le Vajda bukásának tanulságait:

— Az a kormányzás, amelyet más erők befolyásolnak, csak természetlen kinlódás lehet azokra nézve, akik arra vállalkoztak, az országra pedig nagy veszélyt rejt magában.

Jonel Pop kifejezte aztán ama reményét, hogy Vajda belátja, miszerint egyedül a Maniu felfogása szerinti politika szolgálhatja a nemzet nagy érdekeit.

A tegnapi összehívott minisztertanács elmaradt. Valószínű, hogy az utolsó minisztertanácsot ma, szombaton délután tarja meg a kormány.

Eredetileg, mint jelentettük, úgy volt, hogy Vajda búcsúaudienciája szombaton délelőtt lesz Szinaján s ugyanott kezdi meg a király az új kormányelnök kijelölését megelőzően szokásos kihallgatásokat. Utóbb az a hír érkezett Szinajából, hogy az uralkodó szombaton Bukarestbe érkezik s itt fog megtörténni a búcsúaudiencia. Öfelsége azonban pénteken késő este megváltoztatta elhatározását.

A király vasárnap fogadja Vaidát

Eszerint csak vasárnap délelőtt 11 órakor érkezik a fővárosba és aznap délelőtt fogadja Vaidát, hogy átvegye tőle a kormány irásos lemondását. Így csak vasárnap délután fogadja a király a törvényhozó testületek elnökeit, majd megkezdik a pártvezérek kihallgatásának sorát.

Kormánykörökben nagy jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy a formális lemondás s ezzel a tényleges kormányválság bekövetkezése először péntekről szombatra, majd szombatról vasárnapra halasztódott. Ezt arra magyarázzák, hogy legutóbb nagy erőfeszítések történtek a kormány megmentésére. Ezt a célt szolgálta *Mirtó* színajai útja is. *Mirtó* a Careiman szállodában csütörtök éjjel 12 óráig tárgyalta *Puiu Dumitrescuval*, majd pedig, miután ez megjárta a Foisor-kastélyt, éjjel után kettőtől hajnali négyig, de az uralkodó nem hívta audienciára magához.

Mégis azt hiszik egyesek, hogy akár *Mirtó* útjának, akár *Titulescu* küldetésének lehet komoly eredménye. Mások viszont azt állítják, hogy most már a nemzeti parasztpárt kormányonmaradásáról még akkor sem lehetne szó, ha a király újból jobbindulatot mutatna. Vajda ugyanis a történetek után minden körülmények között távozik és más nemzeti parasztpárti formáció sem lehetséges, mert *Mihalache* és *Mironescu*, akik kombinációba jöhetnek, szolidárisak Vajdával.

Templomszövetek : úgymint egyházi és egyleti zászlószövetek

Herzog Péter és Társa

gyári lerakatánál,
Timișoara, IV. Bulev. Carol 11. (Hunyadi-út)

A németországi katolikusok munkaközösségre léptek a Hitler-kormányval

A volt centumpárt és bajor néppárt vezérei a nemzeti egység listáján mennek a birodalomgyűlési választásokra
A püspöki konferencia elnöke felhívást adott ki, hogy a népszavazásban a kormány mögé kell állani

(Párizs). A francia katolikusok legnagyobb napilapja, a *La Croix* érdekes közleményt hoz *Thébaud* György tollából, aki annak idején nagyon tárgyilagos és megható könyvet írt a kommun utáni magyar állapotokról is. A *Thébaud* legújabb közleménye egy beszélgetés Thun gróffal, a „Katolikus Németek Munkaközössége” főtákarával. Az említett munkaközösség a Pápai alkancellár vezetése alatt áll s a katolikusoknak az államhoz való politikai viszonyait ápolja. A *Thébaud* által folytatott beszélgetés egyes részei a *La Croix*-ban a következők.

A konkordátum óta mind teljesebb a katolikusok bizalma a Hitler-kormány iránt.

A „Katolikus Németek Munkaközössége” alapítását — mondotta Thun gróf — Németország katolikus lakossága melegen fogadta. A birodalom minden részéből százával érkeznek levelek, amelyek a legkülönbözőbb körök egyetértő hozzájárulásának a megnyilvánulásai. Nemesak a nemzeti szocialista pártba beiratkozottak nyilatkoznak mellettünk. A centrum régi tagjai, sőt e párt ismert vezérei is kijelentették, hogy mozgalmunkban résztvenni akarnak. Ugyanis a nemzeti szocialista uralom eddigi nyolc hónapja elosztotta azt az előítéletüket, amivel Hitler iránt voltak, s megerősödött bennük az a kíváncsi, hogy a kormány által megindított újjáépítés nagy művében résztvegyenek.

— Számtalan levélből nyilvánvaló előt-

tűnk, — folytatta Thun gróf, — hogy a konkordátum a legnagyobb mértékben megerősítette a katolikusok bizalmát a nemzeti szocializmus iránt. Azonban hogy éppen a „Führer” megbízottai kezdeményezéséből történt a katolikus munkaközösség megszervezése: ez a körülmény az utolsó árnyékot is elűzte és a végső nehézségeket is kiküszöbölte. Ez a legérdekesebb és legfontosabb esemény a katolikusokra nézve a konkordátum megkötése óta. A Szentszékkel kötött egyezmény elméleti alapot alkotott; most már a „Katolikus Németek Munkaközössége” feladata, hogy az egyezmény gyakorlati megvalósulását a legkisebb részletekig biztosítsa. Az egyház és állam közötti szakítás ideje elmúlt a fejünk felől. Mindkét intézménynek együtt kell működnie, úgy egyiknek, mint másikkal a nagy üdvére.

— A „Katolikus Németek Munkaközössége” — fejezte be Thun gróf, — másrészt meghazudtolja az összes olyan híreket, amelyek az állam és a párt vezetőinek a keresztényellenes és „pogány” szándékairól, s valami „nemzeti egyház” alapításáról keringenek. A „Katolikus Németek Munkaközössége” meg alapítása a „Führer”-rel való legnagyobb egyetértésben történt s a vezetésben olyan férfiak vesznek részt, akik minden hátsógondolat nélküli nemzeti szocialisták. Az új szervezet alapítása beszédesen feltünteti, hogy a kancellár milyen értelemben kívánja a konkordátum rendelkezéseit keresztülvinni és hogy milyen komolysággal fáradozik e feladaton.

Bertram boroszlói bibornok és a berlini káptalan felhívása a november tizenkettediki népszavazás mellett

(Breslau). A németországi katolikus püspökök állandó konferenciájának elnöke, *Bertram* boroszlói bibornok-érsek közleményt adott ki, amelyben a november 12-iki népszavazás ügyében nyilatkozik. A közlemény azt mondja, hogy ami a népszavazás tisztán politikai oldalát, a birodalomgyűlési választást illeti, ebbe a püspöki kar nem kíván irányítóan beleszólni. Ami azonban a „Felhívás a német néphez” című kancellári kiáltványra való válaszadást illeti, ebben a tekintetben „a nép és haza iránti hűség erkölcsi kötelessége is” meg kell, hogy szólaljon. „Mindenkinek, — mondja a főpásztori irat. — áthatva kell lennie a kötelesség tudatától, hogy a kormány tekintélyét legjobb tudása és lelkiismerete szerint kell védenie. Amellett mindenkinek támogatnia kell azokat a törekvéseket, amelyek minden időben a püspöki karnak is szempontjai voltak, s amelyek Németországnak a népek családjában való egyenjogúságára, a hazáért való munkára és a béke védelmére irányulnak. Elhatározásainknak ez kell, hogy a vezérszavak legyenek.”

(Berlin). A berlini püspök nevében *Steinmann* káptalani helynök felhívást adott ki, amelyben a november 12-iki népszavazásban való részvételre figyelmezteti a híveket. „Az egyenlőség, a béke és a munka eszméire történik ez a szavazás”, — mondja a felhívás. „Három célt érnek el vele, ami úgy a nem-

zeti becsületnek, mint a keresztény erkölcsi törvénynek és a népjognak egyaránt megfelel. Eppen azért hazafias kötelességünknek látjuk, hogy mint eddig is, úgy a jelen sorsdöntő órában is megbizonyítsuk a nép és a haza iránti szeretetet és hűséget s hogy az összes német néptársadalom november 12-iki egyetelmű megnyilatkozását ajánljuk a mondott három cél elérésére.”

Az egységes választási lista 685 jelölttel.

(Berlin). A november 12-iki népszavazás és birodalmi választás előkészületei megtörténtek. A kormány politikájáról való népszavazás zöld szavazólapon történik „igen”, vagy „nem” szóval. A birodalomgyűlési választásra fehér szavazólapot adnak le. A birodalmi választási hivatalhoz egyetlen ajánló lista érkezett, amelynek Hitler kancellár van az élén s 685 név következik utána. Az egyetlen listán nemesak a nemzeti szocialista párt tagjai szerepelnek, hanem az egykori német nemzeti pártiak is, valamint a katolikusok volt centumpártjának a kiemelkedőbb vezéralakjai.

Quardt gróf, a katolikus bajor néppárt egyik vezére Münchenben nagy beszédet tartott, amelyben különösen kiemelte, hogy Hitler kormánya óta a vallásosság visszakapta biztonságát. Az istenellenesség mozgalmától a kormány kirántotta a talajt s a kereszténység és a család védelme lett urrá az államban.

WIMPASSING

Esőcipő

Lei 160

Teveször házicipők

Lei 125.—

REICHARD

cipőáruház

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZÁLLÓ

Budapest IV. Egyetem-utca 5. (A Belváros központjában).

100 modern, kényelmes szoba. Lift. Hideg-meleg folyóvíz. Központi fűtés. Az étterem és kávéházban minden este szalonzene. Az Erzsébet-pincében egypincér rendszer. — Menü: 1.60 P.

S Z A B Ó I M R E

tulajdonos.

KÖZGAZDASÁG

Győzött a búza!

A búzaárak ugrásszerű emelkedés után — ma már az ország egész területén meghaladják a 400 leies árat. Gabonaértékesítési problémáink tehát — belföldi viszonylatban — ez idő szerint nem volnának ha... Ha nem lenne jogosan tartanunk attól, hogy a kedvező árirányzat egyedüli oka a tartózkodó kínálat. A gazda helyzete ma olyan, hogy az értékesítéssel nem kell föltétlenül sietnie. Készpénz-szükségletét, legalább átmenetileg, a mezőgazdaság mellékterményeiből, továbbá az állattenyésztésből fedezni tudja. Emellett a folyamatban lévő őszi munkálatok is visszatartják a termelőt nagyobb búzakészletek piacradobásától. Nagyon valószínű azonban, hogy részint a kedvező árnívó, részint a később természet-szerűleg bekövetkező pénzsükséglet előcsalogatja a visszatartott készleteket s félős, hogy az ily módon előálló túlkínálat ismét ársüllyedésre vezet.

Sajnos, a kombinációba vehető későbbi túlkínálatnak búzaexport útján való lecsapolására igen kevés reménységünk lehet, mert a belföldi és az exportárak között olyan nagy a különbség, hogy azt semmiféle nyílt, vagy rejtett kiviteli prémiummal, szállítási és egyéb kedvezményekkel kiegyenlíteni nem lehet. A kormány árnívelláló vásárlásaira szánt alap is előbb-utóbb kimerül s könnyen bekövetkezhetik az a helyzet, hogy a termelő érdekei ismét áldozatul esnek a nagytőke spekulatív törekvéseinek.

Nem akarunk ünneprontók lenni, de az óvatosságot nem győzzük eléggé ajánlani. A termelőnek a legnagyobb körültekintéssel és önfegyelmekkel kell eljárnia. Ilyenkor tünik csak ki a maga valóságában gabonaértékesítési viszonyaink siralmas rendezetlenségének hátránya. Ha kiépített szövetkezeti láncolat s megfelelő férőhelyek rendelkezésére állnak, altruista szövetkezeti raktárházak fölött rendelkezünk, amely a gazdák momentán pénzsükségletét is olcsó előlegkölcsonokkal kielégíthetné, — a termelők játszva gyűjthetnék le a spekuláció oldalátmadásait.

Mindenesetre örvendetes tény azonban, hogy ezáltal a búza győzelméről számolhatunk be. Emellett pedig a többi gabonafélések árai

is kedvezően alakulnak. Erre vallanak az ország különböző részeiben kialakult alábbi árfolyamok:

A galaci tőzsde legutóbbi jegyzése szerint a 75—76 kg-os szokványbúza (ab kikötő) vagononként 40.000 leig emelkedett. Árpa 12.250 lei, a zab 12.000 lei, a rozs 23.000 lei, az ótengeri pedig 21.500 lei vagononként.

A temesvári tőzsde árfolyamai: búza 405, zab 165, árpa 170, ótengeri 225, korpa 120 lei.

A nagyvárad tőzsde árfolyamai: búza

Anglia óriási építkezései a munkanélküliség leküzdésére

Londonból jelentik: Anglia közhatalosai, köztestületei és vállalatai energikus intézkedésekkel fogtak hozzá a munkanélküliség csökkentését célzó akció végrehajtásához. Elsősorban nagyarányú közmunkatervet hajtanak végre, amelyek közül a nevezetesebbek a következők:

1. A munkanélküliek letelepítésére 14 millió font költséggel kisbirtokokat létesítenek.
2. 4 millió font költséggel kibővítik a londoni vízvezetékét.
3. 3 és félmillió font költséggel meghosszabbítják a földalati vasut hálózatát.

410, árpa 200, rozs 275, ótengeri 250, nullás liszt 710, főzöliszt 630 lei.

Nagyvárad piaci árak: búza 410, rozs 260—280, sörárpa 220, takarmányárpa 200, zab 200, ótengeri 260, újtengeri 150—180, nullásliszt 750, főzöliszt 600—650, kenyérliszt 500—600 lei.

A külföldi terménypiacok irányzata is egyre barátságosabbá válik.

Budapesten a forgalom megelégnék. Beavatott körökben úgy tudják, hogy az export rövidesen megindul, mivel a svájci tárgyalások kedvező mederben folynak. A tőzsdén a tiszavidéki búzát 7.55—8.10-es, a felsőtiszait 7.35—7.85-ös, a jászágút 7.25—7.70-es, az egyéb helyekről származó búzát pedig 7.30—7.80-as árrban jegyzik (pengő értékben).

Bécsben a terménytőzsde irányzata hetek óta tartó kedvetlenség után megelégnék és a forgalom is nagyobb méreteket öltött. A búza árai a következők: tiszai magyar búza 12—13.50, dunántuli 10.25—10.50 schilling, belföldi búza 35—36 schilling métermázsánként. Tengeri, novemberre 9.15—10, belföldi zab 18—18.25 schilling.

A csikágói tőzsde búzaárfolyamai: decemberre 87.25, márciusra 88.37, májusra 91.12 cent.

Winnipeg: búza decemberre 62.25, márciusra 63.37, májusra 64 cent.

Liverpool: búza novemberre 405.75, decemberre 409, januárra 607.50 penny.

Az amerikai tőzsdéken az irányzat szilárd. Winnipegeben kissé tartózkodó.

4. Az Északkeleti Vaspálya 2 és félmillió font értékben új mozdonyokat és vasuti kocsikat készített.

5. A Nyugati Vaspálya 2 millió font értékben üzemanyagot rendel.

6. A főváros kerületei 1 millió font költséggel székházakat építenek.

7. Új Themze-hidat építenek 480 ezer font költséggel.

8. A londoni városi tanács 1170 munkás-házat épített 500 ezer font értékben.

9. Végül a „Cunard” és „White Star” egyesült hajózási vállalatok óriási hajózási programot hajtanak végre.

A közgazdaság apró hírei

(Budapest.) Több vármegye törvényhatósága felíratot intézett a kormányhoz, amelyben a határidős tőzsdei gabonaügyletek betiltását kérik.

(Vaduz.) Liechtenstein fejedelemség Svájc vámoniórára szándékozik lépni. A svájci szövetségi kormány azonban csak akkor vállalja a közös vámterületet, ha Liechtenstein a lottójövedelemtől lemond. Minthogy azonban a kisország egyik legfőbb jövedelmi forrása az állami lottójövedék, — az uniósi terv megvalósulása elé nagy nehézségek gördülnek.

(Budapest.) A Rimamurányi vasgyár oroszországi szállítások ügyében huzamosabb idő óta kedvező kilátásokkal folytat tárgyalásokat.

(Budapest.) Az új magyar faértékesítő szerv „Erdőbirtokosok és FAKERESKEDŐK Forgalmi Részvénytársasága” cég alatt alakul meg. Az új szerv tizenötmillió pengős évi hitelkerettel fog dolgozni.

(Bukarest.) A városi ingatlanulajdonosok moratóriumáról szóló törvény értelmében a lejárt váltók közül 240 ezer darabot óvatoltak meg. Az óvatolt váltók összege meghaladja a 2 és félmilliárd leit.

(Nagyvárad.) A városi vízvezetéküzem 80 milliós előirányzattal nagyszabású beruházási program végrehajtására készül. Új vízműtelepet szándékozik építeni és 7 kilométeres új vezetéki hálózatot fektetnek le. A szükséges tőkét kölcsönből akarják fedezni.

Tőzsdei deviza- és valuta-árfolyamok. (Bukarest, november 11.) Devizák: Párizs 6.59—6.58 fél, London 542—532, Newyork 114—104, Milánó 8.98—8.86, Zürich 32.93—32.60, Brüsszel 23.60—23.45, Berlin 41—40, Amszterdam 68.35—67.85. Valuták (effekt.): Francia fr. 6.60—6.90, svájci frank 32.55—33.40, belga frank 23.50—23.80, fontsterling 532—542, olasz lira 8.80—9.25, török lira 78—81, dollár 112—122, birodalmi márka 39.80—41.50, holland forint 67—69, cseh korona 4.9—5, pengő 23—24, osztrák silling 20—22, zloty 18.80—19.50, dinár 2.20—2.50, drachma 1—1.10, léva 1.50—1.20.

Zürichi zárlat. Párizs 20.20 háromnegyed, London 16.41 fél, Newyork 32.31 fél, Brüsszel 72, Milánó 27.15, Madrid 42.85, Amszterdam 208.25, Berlin 123.15, Bécs 72.70, Prága 15.32 fél, Varsó 57.90, Belgrád 700, Bukarest 305.

Gyümölcsfák, rózsák, diszbokrok, fenyőfélék, évelő virágfővek, kúszónövények, levágott virágok, csokrok, koszorúk, virágzó- és zöld szobanövények nagy választékban.

VICTORIA műkertészet
Oradea, Piața Creangă 14.

ÚJDONSÁG!

TANQUEREY—CZUMBEL

A TÖKÉLETES ÉLET
ASZKETIKA és MISZTIKA

Kapható az «Erdélyi Lapok»
könyvosztályánál.

Kitűnő útmutató papok részére a lelkek vezetéséhez. Szerzeteseknek elsőrendű segítőtárs a lelki élet elmélyítéséhez. A keresztény tökéletességre törekvő világiaknak nélkülözhetetlen. Tudományos értékű könyved és kellemes stílusa, világos és gyakorlati szerkesztése nagyban emeli. A több mint ezer oldalas könyv, — amely finom indiai papíron készült és ezért alig nagyobb egy nagyobb méretű imakönyvvel —

ára: **220 lei.**

HIREK

Központi szerkesztőség:

Oradea—Nagyvárad, Str. Regele Carol II 5
Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **Perédi György**

Kolozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István**
Cluj, Piața Unirii 13. — Telefon 802.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Rákosi Jenő születése

1912. november 12.

A magyar újságírók mindenkor úgy gondolhatnak Rákosi Jenőre, mint a legnagyobb, legnevesebb, céljaiban és eszközeiben egyaránt legbecsületesebb magyar újságíróra. Nehéz küzdelmek után, még nehezebb küzdelmek között jegyezte el magát egész életére a magyar sajtón át a magyar közélet, amelynek rendíthetetlen harcosa volt a haláláig. Mint újságíró és író egyképpen a magyar irodalom nemzeti jellegéért, a magyar középosztály érdekeiért, a magyar faj hűbátúsáért harcolt. Félrelvetéses vitatkozó tehetsége és stílusának magyarossága, ereje, nagy tekintélyt biztosítottak számára. Ifjúsága küzdelmes volt és nehéz. Mint gazdasági írnok, majd pedig korrepetitor kereste kenyerét, de aztán barátai ösztönzésére és támogatásával Pesten befejezhette tanulmányait s amíg a jogot hallgatta, megírta első nagyszerű darabját, az „Aesopus“-t. 1866-ban a Nemzeti Színház be is mutatta ezt a darabját s olyan sikert aratott vele, hogy a fiatal Rákosiban látták az újabb magyar drámairodalom legerősebb tehetségét. E sikere után a Pesti Napló-hoz került, ahol Salamon Ferenc örökét vette át és a híressé vált „Bécsi dolgok“ című rovatot vezette. A hetvenes években, amikor már több nagyszerű darab állt Rákosi mögött, elkészült a Népszínház. Vállalkozott annak vezetésére s olyan kitűnő társulatot szervezett, hogy a pesti német színházat is legyűrte sikereivel. Közben egyre-másra írta publicisztikai cikkeit, majd a Budapesti Hírlap alapításában vett részt 1881-ben s a mult századvég legtekintélyesebb lapjává tette. Politikájában előbb Apponyit, majd Tisza Istvánt támogatta. Legmagasabbra öreg korában lendült. Az összeomlás után, mint magányos szikla emelkedett ki az ő patinás alakja a gyűlölségek, haragvások, elfogult szenvedélyek tengeréből. Új Zrínyi volt, aki egymaga tudott világszerte harcolni szenvedő faja, népe érdekében: s a fegyvere mindössze egy árva toll volt. Amikor 1929-ben meghalt, a világsajtó is elismerte, hogy Magyarország egyik legnagyobb fia és érdekeinek legerősebb harcosa szállt vele sírba. Utolsó esztendeit a Pesti Hírlap kötelékében töltötte. Gyönyörű vezércikkei eseményt jelentettek. Irodalmi munkássága is gazdag volt. Hátrahagyott művei könyvtárra rugnak. Drámákat, népszínműveket, vígjátékokat írt, fordította Shakespeare-t, aki különösen mély hatással volt rá s gyönyörű ifjúsági regényeket is írt, amelyek témáit a magyar történelemből merítette. Szobrárt két évvel ezelőtt állították fel Budapesten, az Erzsébet körút elején, — körülötte nyüzsgő annak a fővárosnak élete, amelynek naggyátételéért annyit verekedett.

Meghívó. A nagyváradai össi-telepi Lisieuxi Kis Szent Teréz templomának ma, november 12-én (vasárnap) tartandó ünnepélyes keresztfel-tételére. A szertartás délután fél 4 órakor kezdődik a kápolnában. Utána a két torony-kereszt ünnepélyes megáldása és a toronyra helyezése. Délután 5 órai kezdettel műsoros előadást rendez a Mária Társulat, a kulturház nagytermében. Minden érdeklődőt és Kis Szent Teréz tisztelőit ezúton is meghív a templomépítő-bizottság.

Gandhi záptojással dobálták meg volt hível. Bombayből jelentik: Gandhi népszerűsége egyre jobban hanyatlak. Pénteken délelőtt előadást tartott s hallgatósága záptojással dobálta meg. A mahatmának futva kellett menekülni volt hívei elől.

Időjárás. A budapesti Meteorológiai Intézet jelentése szerint várható időjárás a következő 24 órára: Enyhe és ismét felhősebb idő. Ujabb esők főleg a Dunántulon.

Öngyilkos lett Szinajában a király magántitkárának felesége. Szombaton délelőtt a budapesti rádió bukaresti értesülés alapján azt a hírt közölte, hogy Puiu Dumitrescunak, a király magántitkárának felesége csütörtökön szinajai lakásuk második emeletéről levetette magát. Összetört tagokkal szállították kórházba. A fiatal, alig 25 éves asszony tettének okát a hír-családi viszálykodásokban jelöli meg. Az öngyilkosságról Bukarestből még nem kaptunk táviratot s így a hírt fenn-tartással közöljük.

A nyugdíjas vasutasok jelentkezzenek szabadjegyükért. A nagyváradai pályaudvar főnöke felhívja a CFR összes nyugdíjasait, hogy jelentkezzenek a pályaudvar titkári hivatalában CFR-személyazonossági igazolványukkal és az 1934. évi utazási igazolvány kiváltásához szükséges illetékekkel. Akik folyó évi november 15-ig nem jelentkeznek, azok nem kapják meg 1934. évre az utazási igazolványt.

A „Magyar Kurir“ elkobzása is törvénytelen volt. A nagyváradai rendőrség háromszori megjelenés után néhány hónappal ezelőtt elkobozta a Magyar Kurir című lapot, szerkesztője Árvay Árpád ellen pedig tiltott rópirat teljesítése címén eljárást indítottak. A váradai törvényszék miután bebizonyosodott, hogy a lap a sajtótörvények alapján jelent meg, Árvay Árpádot felmentette.

FATÜZELÉS

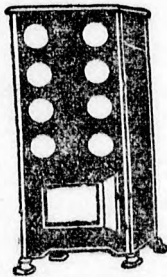
terén vezet a közkedvelt

„ZEPHIR“ folyton-
égőkályha

10 kg. fával fűt egy 24 órán
normál szobát

Szántó Dezső és Fia
redőny- és kályhagyár
Oradea.

Kérjen díjtalan képes arjegyzéket!

A baromfi-, kisállat-, bor- és gyümölcskiállítás Nagyváradon ma, szombaton délelőtt nyílt meg a Rhédey-kertben. Nagyon gazdag, szép. A kiállítást hétfőn este zárják be.

Elfogták Weisz Lászlót, az érmihályfalvi főbíró gyilkosát. Zilah. Saját tud. Bukarestben letartóztatták Weisz László tizenkilencéves asztalos segédét, aki beismerde, hogy ő gyilkolta meg Péter Kovács Sándor érmihályfalvi főbíró. A letartóztatás dr. Ghetie Vasile érmihályfalvi szolgabíró érdeme, aki négy évig volt a kolozsvári sziguranca altfőnöke és a gyilkosság felfedezésének első pillanatában, mint már megírtuk, Weisz Lászlóra gyanakodott. Weisz László a főbíró udvarán lakott és a gyilkosság után gyorsan elutazott a községből. Ismerőseinek azt mondta, hogy Palesztinába utazik. Ghetie szolgabíró azóta titokban nyomoztat utána és szombaton személyesen utazott Bukarestbe, Pozsár Livius váradai rendőrkapitánnyal együtt, hogy a gyilkost rendőri fedezettel érmihályfalvára hozzák.

* **A serdülő ifjúságnak reggel felkeléskor egy-egy kis pohárnyi természetes „Ferenc József“ keserűvizet kell adni, mert gyomor-, bél- és vértisztító hatásának fiuknál és leányoknál igen fontos eredményeket köszönhetünk.**

A fodrászok vasárnap zárva tartanak. A munkaügyi miniszter 71190-933. számú határozata alapján a fodrászparosok vasárnap s a törvényes munkaszüneti napokon egész nap zárva tartanak. Szombaton s ünnepeket megelőző este-ken üzleteiket 11 óráig tarthatják nyitva. — Egyebekben hétköznapokon a fodrászparosok is az üzletek rendes zárórájához alkalmazkodnak, 1 órától 3 óráig tartó déli szünettel.

Elsőrendű beszerzési forrás!

Mindennemű művészikivitelű vallásos kegytárgyat: feszületet, szenteltvitaratókat, szentszobrokat, imakönyveket, szentképeket, érmeket, rózsafüzéretokat, olvasókat kézi-láncfűzéssel, emléktárgyakat és más

kegytárgyakat
a leolcsóbb gyári áron készít és szállít

Zsidek J. Máriaradna

kegytárgy-gyára.

Nyolcszáz vagon vett kölcsön Románia Magyarországtól. Temesvár. Saját tud. Az őszi hadgyakorlatok és a tűzifa fokozottabb szállítása, általában a szállítványok késlekedését vonta maga után. A vasút, hogy a késedelmet kiküszöbölje, a temesvári vasútigazgatóság területére nyolcszáz vagon vett kölcsönbe a Magyar Államvasutatól. Ezek közül négyszáz a temesvári és négyszáz a nagyváradai forgalmi felügyelőség rendelkezésére lett bocsátva. A kölcsöndíj kedvező a CFR-re nézve: jóformán egészen minimális.

Pánikba fullt a gáztámadások elleni védekezést ismertető előadás. Csíkszereda. Saját tud. Amint megemlékeztünk róla, Csíkszereda minden községét egy kapitány keresi fel megfelelő katonai személyzettel és a lakosságnak előadást tart arról, hogyan lehet okszerűleg háboru esetén a gáz, illetve könnyfakasztó bombák hatása ellen kellőleg védekezni. Ebből a lakosság igen sok helyen háborura következtetett. Nemrégiben a kapitány Csíkcsicsóba este a Népházban tartotta meg előadását, amely tragikomikus jelenettel végződött. A kapitány előadása alkalmával nem árulta el, hogy egy könnyfakasztó bombát is hozott magával és azt az egyetlen nyitvatartott bejárati ajtónál helyezte el, hogy a hallgatóság saját tapasztalata folytán, minden megmagyarázás nélkül ismerje meg a könnyfakasztó bomba hatását. A bomba azonban idő előtt működésbe jött, sistergett, füsttengert idézett elő és a gáz ismertetett borzalmainak a hatása alatt megrémült, nagyjában asszonyokból és gyermekekből álló hallgatóság között rémületes pánik keletkezett. Mindenki menekülni akart, azonban az egyedüli nyitvalevő ajtó kijáratát elzárta a bomba. A többi ajtó pedig ellenállott a tömegnek, úgyhogy a közönség az ablakokat törte ki, azon raktak ki a gyermekeket és ugráltak ki, éktelen lármát és sikoltozást vive véghez. Kicsi hiya, hogy a kapitány „hősi“ halált nem halt a csíkcsicsói fronton, annyira zúgott rá a tömeg.

A Nagyváradai Szépművészeti Társulat ma, november 12-én, vasárnap délelőtt 11 órakor tartja rendkívüli közgyűlését az Újságíró Klub olvasótermében, amelyen a tagok teljes számban való megjelenését kéri az elnökség.

NOVOTNY

TIMISOARA

Gyárváros, Hold-utca 4. Telefon 2-43.

HEYMAN SZINKÖR.

Gyilkosság
az állatkertben

Az izgalmas filmek királya.

D. e. 11-kor olesó matiné!

Levágta mind a két lábát a vonat egy bevonuló önkéntesnek. Székelyudvarhely. Saját tud. Veres Andor székelyudvarhelyi tanító, önkéntes, elindult 11 társával a Silistrában állomásozó 36-os gyalogezredhez. Predeálon leszállt az állomási étkezőbe, közben a vonat kiindult. Veres olyan szerencsétlenül ugrott fel a mozgó vonatra, hogy alákerült és az egyik lábát bokában, a másikat bokán felül tíz centiméterre vágta le, valamint súlyos sérüléseket szenvedett bal vállán is. Predeáról Szinajába szállították, ahol élet-halál között lebeg. A kórház értesítette Székelyudvarhelyen lakó szüleit a szerencsétlenségről.

Brassóban is megalakult a Magyar Párt ifjusági szakosztálya. Brassóban is megalakult a Magyar Párt ifjusági szakosztálya. A szakosztály a magyarok lakta negyedben öt szobás lakást vett ki, amelyet kulturcélokra használ fel. Ugyanítt helyezkedett el a pártiroda is. Az ifjuság az elnökséggel karöltve, nagyszabású akciót kezd a párt anyagi alapjának megteremtésére.

Csalásért letartóztatott orvostanhallgató. Brassó. Saját tud. A brassói rendőrség tegnap letartóztatta Stoian Demeter orvostanhallgatót. A fiatalember, aki botfalusi illetőségű, az elmúlt héten megvizsgálta Stan Vasile botfalusi gazdálkodó feleségét, aki már évek óta súlyos tüdőbajban szenved. Az orvostanhallgató az aszsonynak megígérte, hogy orvosságot vesz neki. Az asszony örömmel vette tudomásul a szívesseget és előleget adott a gyógyszer beszerzésére. Stoian Brassóba jövet meg is vásárolta a szirupot, ami 149 leibe került. Számlát is kért róla, amelyet egy tollvonással 1149-re javítottak ki. Az orvosságot utánvétellel küldte el a beteg asszony címére, aki bár drágának találta az orvosságot, de abban a reményben, hogy használni fog, az 1149 leiről szóló utánvétet kifizette. A csalásra pár nap múlva jött rá. Azonnal értesítette a botfalusi csendőrséget, amely a megtévedt fiatalembert letartóztatta és a brassói ügyészségnek átadta. A vizsgálat folyik.

Gyalog Rómába. Budapestről jelentik: Grantant István érettségizett nagykanizsai fiatalember gyalogosan indult el Rómába, ahova most érkezett el. Magával vitte a nagykanizsai ifjuság több ezer aláírást tartalmazó albumát, melyet a napokban ad át a pápának.

Zoro és Huru tragikus vége. A berlini lapok jelentése szerint a Zoro s Huru néven ismert dán filmszínész pár működésének tragikus módon vége szakadt. Schenströn dán néptanítót, aki Zoro néven az egész világon hírnévre tett szert, elmebetegintézetbe kellett szállítani. A színész filmezés közben dühöngeni kezdett és veszélyeztette társait. Csak a legnagyobb erőmegfeszítéssel sikerült az őrjengőt megfékezni és orvosi rendelkezésre zárt intézetbe szállítani.

Megkerült a Lindbergh-baby?

Egy belga detektív hosszas kutatások után végül nyomára jutott állítólag a Lindbergh-babynak. Egy belga kisközségben másfél évvel ezelőt egy gyermektelen házaspár örökbe fogadott egy kisfiút, aki csak angolul tudott beszélni és aki feltűnően hasonlít az eltűnt gyermekhez. A detektív most azon dolgozik, hogy kiderítse miképpen került a kisfiú Belgiumba. Képünk a titokzatos eredetű gyermeket és nevelőanyját ábrázolja.

Kettészakadt a francia szocialista párt

Renaudel, a kizárt új szocialisták vezetője legelső gyűlésükön beszédet tart. Franciaországban néhány nap óta két szocialista párt van. Az új párt, amelyet kormányhűsége miatt zárt ki a régi szocialista párt, Jean Jaurés nevében indul a politikai küzdelmekbe.

* Ha fáradt és izgatott, ha álmatlanságban és gyakori félelemérzetben szenved, ha hasgörcs, mellnyomás vagy szívfájás kínozza, akkor igyék reggel éhgyomorral 1—2 pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez megszünteti az emésztési zavarokat okozó elhárítást a vértóbulást. Az emésztőszervek gyógyításának több orvosnára elismeri, hogy olyan tüneteknél, amelyek a tápcsatorna tartalmának önmérgezéséből származnak, a Ferenc József víz kitűnően bevál.

Egy angol admirális elszólása. Sir Roger Keyes tengernagy, az angol „Buvárhajó Bajtársak” lakomáján mondott beszédében kijelentette, hogy már 1910-ben olyan hadgyakorlatokat tartott, amelyek felkészült a világháborúra, mert a háboru kitöréséről feltétlenül biztos tudomása volt. A gyakorlatok során támadást intéztek a skót partvidékek olyan része ellen, amely nagyon hasonlít Helgolandhoz és gyakorlatilag kipróbálták a német partvidék megtámadásának haditervét. Az ez alkalommal szerzett tapasztalatokat a világháboru 100 százalékig igazolta.

Kloroformos rablás Ploesti és Szinaja között a vonaton. Brassó. Saját tud. Vakmerő rablásnak esett áldozatul ma hajnalban Ploesti és Szinaja között egy személyvonat III. osztályú kocsiában Kahána Rózi. A brassói fiatal nő Bukarestben ma hajnalban szállt fel a vonatra. Ploestig minden incidens nélkül utazott. Ploestben a kalauz megnézte a jegyét, aztán a hölgy egyedül maradt a fülkében és elaludt. Utközben félalomban arra eszmélt, hogy a kupéban valaki motoszkál. Azonban nem tudott erőt venni bágyadságán, visszahanyatlott a fekvőhelyre és csak Szinajában ébredt fel. Ekkorra már a táskájának és kofferjének nyoma veszett. Az ülésen mindössze egy zsebkendő maradt, amelyen átható kloroform szaga érzett, bizonyosságul annak, hogy a hölgyet kloroformmal kábította el a vakmerő rabló, majd kifosztotta.

Halálos ingyen utazás. Nagykároly. Saját tud. Tárcza Vilmos 19 éves kismajtyényi munkanélküli kovácssegéd, pénze nem lévén, a hajnali órákban a nagymajtyényi állomáson fellopózott a nagykároly-szatmári személyvonat tetejére, hogy ingyen tegye meg az utat Szatmárig, ahol munkát próbált keresni. A koromsötét éjszakában nem vette észre a Kraszna boltozatos vashidját, amely a fejét csaknem szétroncsolta. Szatmáron az állomási személyzet a kocsi tetejéről lecsurgó vér nyomán fedezte fel a szerencsétlenséget. A még életben lévő fiatalembert eszméletlenül szállították be a közkörházba, ahol azonnal műtétet hajtottak végre rajta, de életben maradásához nincs remény.

Elfoglák Méhes tanácselnök betörőjét. Budapestről jelentik: Megemlékeztünk két nappal ezelőt Méhes törvényszéki tanácselnök éjszakai betörőkalandjáról. A rendőrök a törvényszéki elnök lakásán a külföldiek ellenőrző hivatal egy tartózkodási engedélyét találták. Az elszáktott igazolványnak csak egy darabja volt meg, rajta a sorszám és egy lakáscím: Gizella-út 37. Megállapították, hogy az igazolványt Swrdák László munkácsi születésű 30 éves kádársegéd részére állították ki. A rendőrök a Gizella-út 37. számú házban nem találták Swrdákot, a kádársegéd három pap óta nem jelentkezett lakásán. Ma reggel az Angol-utcában sikerült elfogni. Swrdák kihallgatása során beismerete, hogy ő volt Méhes Ignác törvényszéki tanácselnök lakásának betörője. Azzal védekezett, hogy ittas volt és nem tudta mit csinál. Letartóztatták.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A mócsi (Mociu) római katolikus kántori állásra november 21 határidővel pályázatot hirdetünk. Bemutatkozni csak meghívásra kell. Javadalma: 1. egy szoba, konyha, kamrás lakás, félhold kerttel, 2. 8 hold szántó, 3. esetleg stóla.

Kötelessége összes kántori leendő végzése, énekkar vezetése plébános utasítása szerint. Pályázhatnak nyugdíjasok is.

Mociu—Mócs, (Kolozs megye) 1933.

Plébánia Hivatal.

püspök kö...
címe arra utal...
klastromból el...
pök korában...
Budára ment...
lott meg.

Hiteles for...
12-én fordul e...
zetében találju...
hívta szövetség...
ráltság elnyer...
Rudolf király...
terv nem sike...
fejedelmek egy...
fot választottá...
landóknak mu...
ültessék a trón...
Igy jött Bécsb...
val, a szász é...
lem, a cseh kir...
főpap, köztük...
„Hercegnél m...
ember és oly...
és kún jött, h...
jutott szállás...
házbá, istálló...
a gazdát kiszó...
E találkozás...
született leán...
cel cseh király...
ves fiával. A...
Bécsben hagy...
ceg gyermekei...

Fráter Ant...
kedett az eszt...
ellenfele: Bic...
erélyes és ján...
ersek Rómába...
szent kánono...
nyilatkozott r...
tette alkancel...
eszerint a kir...
— ő is elkisér...
Antal, — mé...
római kúriáh...
törékvészt —
diadalra jutt...
rev ellentétbe...
jöllehet tudtá...
rállyát és fiá...
tet ismerte el...
nak, mégis I...

A király...
Fráter Antal...
rály teljes bi...
elpártolt a...
királyhű főp...
— rangjánál...
kancellár sze...
király vissza...
nak megerős...
nyilvánította...
teni. Az eszt...
széket, hogy

VIII. Bo...
lasztás ügyét...
Gergelyt az...
és világiakb...
Nem utasító...
karolására. I...
Gergely az...
befolyását...
Midőn...
csára, orszá...
Pestre sietet...
templomába

* Részle...
püspökség...
kötetéből.

Szörme árak legjutányosabban **LEICHNER** szörmeáruházában
Oradea, Uri-u. 4. Telefon: 773.

FRÁTER ANTAL*

Irta: Juhász Kálmán

I.

Püspök korában is viselt szerény „frater” címe arra utal, hogy ferencendi („minorita”) klostorból emelkedett püspöki székre. Püspök korában is ragaszkodott rendjéhez: ha Budára ment, a rend ottani kolostorában szállt meg.

Hiteles forrásainkban neve 1298 február 12-én fordul elő először. Endre király környezetében találjuk. Ekkor Albert herceg Bécsbe hívta szövetségeseit és barátait. A német királyság elnyerésén fáradozott. Mikor atyja, Rudolf király, hét évvel azelőtt elhunyt, ez a terv nem sikerült neki: a német választófejedelmek egyhangulag Adolf massauai gróft választották meg. Most azonban már hajlandóknak mutatkoztak arra, hogy Albertet ültessék a trónra, mert Adolfotól elhidegültek. Így jött Bécsbe Endre király, Agnes királynéval, a szász és brandenburgi választófejedelem, a cseh király, több más herceg és számos főpap, köztük Fráter Antal csanádi püspök. „Hercegnél még sohasem gyűlt össze annyi ember és oly kitűnő vendégek. Annyi magyar és kún jött, hogy mindannyiának már nem jutott szállás a városban, hanem azon kívül házába, istállóba szálltak, szobából, kamrából a gazdát kiszorították.” — mondja a krónikás. E találkozón Endre király első feleségétől született leányát, Erzsébetet eljegyezték Vencel cseh király ugyancsak Vencel nevű kilencéves fiával. A kis leányt mostohaanyja, Agnes Bécsben hagyta, hogy ott neveljék Albert herceg gyermekeivel.

Fráter Antal feltűnésével egyidőben emelkedett az esztergomi érseki székre politikai ellentéle: Bicskei Gergely. Nagyképzettségű, erélyes és jámbor egyháznagy volt. Ladomér érsek Rómában, mint „a tudományban és a szent kánonokban járatos” egyházi férfiúról nyilatkozott róla. A király is kedvelte: megtette alkancellárjának. Jóllehet Gergely érsek eszerint a királyi udvarnak is bizalmasa volt, — ő is elkísérte az udvart Bécsbe, mint Fráter Antal, — mégis fokozottabban ragaszkodott a római kúriához. Kész volt a szentszék minden lövekvésére — király akaratára ellenére is — diadalra juttani. Politikai fölfogása miatt merellentétbe jutott főpaptársával. Utóbbiak, jóllehet tudták, hogy a szentszék Mária királynét és fiát, illetve unokáját, Károly Róbertet ismerte el Magyarország törvényes királyának, mégis III. Endréhez ragaszkodtak.

A királyi kancelláriában Gergely utódja Fráter Antal lett. Az alkancellársággal a király teljes bizalmát nyerte el. Midőn Gergely elpártolt a királytól, Fráter Antal állott a királyhő főpapság élére, jóllehet névlegesen — rangjánál fogva — János kalocsai érsek, a kancellár szerepelt vezérnek. Ugyanekkor a király visszavonta Gergely érsekké választásának megerősítését. Az érsekséget üresedettnek nyilvánította és Fráter Antallal kívánta betölteni. Az esztergomi káptalan is kérte a szentszék, hogy Gergelyt ne erősítse meg.

VIII. Bonifác pápa azonban az érsekválasztás ügyét függőben hagyta és kinevezte Gergelyt az esztergomi érsekségnek lelkiében és világiakban ügyvivőjévé, „prokurátorává”. Nem utasította Károly Róbert érdekeinek fölkarolására. Mégis nem volt kétséges, hogy Gergely az Anjouk javára fogja latbavetni befolyását.

Midőn III. Endre király, híveinek tanácsára, országgyűlést hirdetett, Fráter Antal Pestre sietett és résztvett a rendtársai ottani templomában folytatott tanácskozásokon. Ott

* Részlet a szerzőnek «A csanád—temesvári püspökség» című műve sajtó alatt levő második kötetéből.

kimondták, hogy „Endre urat, a királyi vért, született urunknak tiszteljük”. Ezzel határozott állást foglaltak az Anjou-ház trónköveteléseivel szemben. Itt hozták azt a törvénycikket is, hogy „a király fölvaltva az esztergomi és kalocsai érseki megyék egy-egy püspökét és ugyanannyi főnemesét három havonként állandóan oldalánál tartsa és csakis ezek tanácsával végezzen el minden fontosabb ügyet.” Ez a törvénycikk akkor még aligha vonatkozott Fráter Antalra, mert mint királyi alkancellár állandóan a királyi udvarban tartózkodott.

Ezalatt Anjou II. Károly megtette előkészületeit Károly Róbert „Carobert” trónigényei érvényesítésére. Egyidejűleg Gergely és Antal közt az ellentét mindjobban kiélesedett. Midőn a főpapság Pesten, a dominikánusok templomában újra gyűlést tartott, Antal nem jelent meg, sőt mint „pápai követ” az ország püspökeit Veszprémbe hívta össze. Oda meg Fráter Antal pártja nem volt hajlandó elmemni. Ezért Gergely érsek őket kiközösítéssel, egyházmegyéjüket pedig egyházi tilalommal sújtotta. A főpapok viszont az említett országgyűlésen Gergely eljárása ellen óvást emeltek, mindazokat az egyházi büntetéseket, amelyeket Gergely kimondott, vagy a jövőben kimondani fog, semmisnek és érvénytelennek nyilvánították, őt magát megfosztották érseki címétől, érseki székét pedig megüresedettnek jelentették ki. Az erdélyi püspök a kolozsmonostori konvent, mint hiteleshely előtt, tiltakozott Gergely rendelkezései ellen és az apostoli szentszékhez föllebbezett.

A főpaptársaitól magárahagyott Gergely a Kőszegi grófok várába vonult vissza. Azon fáradozott, hogy II. Károly nápolyi király unokáját, Károly Róbertet olasz fegyveres kísérettel az országba juttassa és a szentszék is nyíltan melléje álljon. E célból a következő (1300) esztendő elején követség ment Nápolyba, onnan pedig II. Károly ajánlólevelével Rómába. Azonban Fráter Antal pártívei ez a szándékot megakadályozták. Midőn Károly Róbert Spalatonál partraszállott és fegyveresen vetélytársa ellen indult, a szentszék sem követelt, sem iratokat nem bocsátott rendelkezésére.

Ez évben, — a tizenharmadik század alkonyán — az örökváros nagyszabású százados jubileum színhely volt. „Szent Ev”-et ünnepelték, amely alkalommal, mint ismeretes,

X. PIUS pápa: «Ne akármit imádkoztatok a szentmise alatt, hanem imádkozzatok a misét.»

A vasárnapi misére menjünk

MISEFÜZETTEL

Megjelenik minden vasár- és ünnepnapon. Ara csak 2 lei. Kapható a templomok előtt és a kiadóhivatalban Budapest VII. Rákóczi-út 36. IV. em. 5. Előfizetési ár egész évre 150 lei. Pénzküldemények az «Erdélyi Lapok» kiadóhivatalába Oradea küldendők. Megrendeléseket csak közvetlenül a budapesti kiadóhivatal intéz el.

bizonyos feltételek mellett különleges lelki kegyelmekben, teljes búcsúban részesültek az örökváros bazilikáit látogató katolikusok. VIII. Bonifác pápa ez év (1300) február 22-én az egész keresztény világ számára hirdette ki a jubileumi búcsú elnyerését. Ezzel csak új elnevezést adott a búcsúnak, mert ez hasonló feltételek alatt már évszázadokkal azelőtt is elnyerhető volt és abban már ösdídek óta mindazok részesültek, akik az apostolok és a vértanúk sírjainak látogatása végett Rómába jöttek. Ide zarándokolt most Fráter Antal is. Valószínűleg Benedek veszprémi püspök és néhány más egyházi férfiú kíséretében. Ez időben tárgyalták a veszprémi püspök és a péterváradai apát perét az apátság kegyuraságához tartozó budavidéki parochiák tizedei és főesperesi illetékei ügyében. Mindkét peres fél Rómába küldte megbízottait. Az örökváros benyomásainak hatása alatt a veszprémi püspök egyezséget ajánlott. Javaslatát a péterváradai apát megbízottja elfogadta. Mindkét fél Fráter Antalt, a váci prépostot és a fehérváradai olvasókanonokot kérte föl békebirácul. Fráter Antal társával kihallgatáson volt VIII. Bonifác pápánál. A pápa jóakarattal fogadta őket. Ezt örömmel jelentették Endrének. A király erre követét, a trevisoi származású Bonzano Pétert a szentszékhez küldte. Kérte a pápát: nevezze ki Fráter Antalt esztergomi érsekké és álljon el a trónkövetelő Anjouk támogatásától. Bonzano a pápai udvar meglepően kedvező benyomást tett. Sietett jelenteni a királynak, hogy kívánsága teljesítésére előnyösek a kilátások.

A bíborosok megnyugtatták a király követét, hogy a nápolyi király „a pápa tanácsa és akarata ellenére” küldte fiát az országba. Bonzano azt is tapasztalta, hogy VIII. Bonifác semleges akar maradni.

Azonban éppen ezért nem sikerült őt rábírní, hogy Gergelyt elejtse és az ellenpárt vezérélt, Fráter Antal az ország legbefolyásosabb állására emelje.

Fráter Antal még egyideig Rómában maradt. Néhány társával a klosterneuburgi egyház számára búcsúengedélyező levelet állított ki.

A következő év küszöbén elhunyt Fráter Antal pártfogója, III. Endre király. A fokozott hévvel megindult trónviszályokban Fráter Antal is újult erővel vett részt.

II.

Az úgynevezett nemzeti párt a szabadkirályválasztójog alapján a megüresedett trónra Vencel királyfit kívánta juttatni, akinek eljegyzésén három évvel azelőtt Fráter Antal is jelen volt. Az Anjou-párt ezzel szemben az uralkodóházzal szintén rokon Károly Róbert számára igyekezett a koronát megszerezni.

Fráter Antal ragaszkodott politikai fölfogásához. Ellenszenvet táplált Károly Róbert és pártjának főharcosa, Bicskei Gergellyel szemben. Utóbbi III. Endre elhunytának hírére Esztergomba kísért Károly Róbertet, akit Zágrábban ért a halálhír. Teljesült Bicskei hő vágya: Károly Róbertet — a szent korona hiányában, erre az alkalomra készült más koronával — megkoronázta. Azonban Kőszegi Iván bán hadai bevették Esztergom várát, mire Károly Róbert pártíveivel menekülni volt kénytelen.

Fráter Antal ezalatt résztvett a Vencel herceget behívó országgyűlésen és tagja volt annak a küldöttségnek, amely a koronát neki följajánlotta. Ott volt a díszkíséretben, amely Vencel az országba vonult s résztvett a gyűlésen, amely a budai Boldogasszony-egyházban királlyá választotta. Egyike volt ama főpapoknak, akiknek jelenlétében János kalocsai érsek Székesfehérvárott Vencel Szent István koronájával megkoronázta. Mindezzel nyíltan vallotta, hogy Gergelyt nem tartja törvényes érseknek. A szentszék, jóllehet a koronázás szeritartásáért a kalocsai érseket tette felelőssé, Fráter Antal eljárását élesen elítélte.

a koronázásnál segédkező püspököket „bün-társakr.” nevezte.

Nem okára úgy alakultak a körülmények, hogy Fráter Antalnak ismét kilátása nyílt a két érseki szék egyikének elnyerésére. János kalocsai érsek kevéssel a koronázás után elhunyt *Boccasini Miklós* pápai legátus pedig úgy vélekedett, hogy „ha a két érseki szék alkalmas főpapokkal töltenék be, az ország állapotának javítása könnyen foganatosítható” és hogy kivált az esztergomi érsek személye teszi gyűlöletessé az ügyet, amelyet támogat. Simuló természetű hajlandó is lett volna Gergely érseket fölládozni, — de gyönyörű vonása VIII. Bonifác jellemének! — ő ezt határozottan ellenezte. A legátus a kalocsai érsek kijelölésénél a „nemzeti párt” előkelő tagját, III. Endre utolsó kancellárját — e minőségben Fráter Antal második utódját — *István* erdélyi prépostot ajánlotta. Az esztergomi érsekségre vonatkozó előterjesztést nem ismerjük. Nem lehetetlen, hogy erre a nemzeti párt még kimagaslóbb alakját, Fráter Antalt tartotta a legalkalmasabbnak.

Fráter Antal ugyanekkor résztvett a biboros-legátus budai zsinatán. Szereplését, állásfoglalását nem ismerjük.

Midőn *Boccasini* legátus székhelyét Pozsonyba tette át, ama három püspökök egyike, akik a legátust Budára követték, Fráter Antal volt. Ellenfele, a „választott” esztergomi érsek következetesen távol tartotta magát. Pozsonyban zsinatot tartottak, amelyen különféle egyházi ügyeket intéztek el.

Néhány hónappal az említett zsinat után a kalocsai érsek, a veszprémi, zágrábi és győri püspökök, az esztergomi, váci és vasvári káptalanok prépostjai megjelentek a pápa udvarában, de Fráter Antal távolmaradt.

A pápa több előzetes tárgyalás és értekezlet után nyilvános biboros-konzisztóriumban kihirdette, hogy Magyarország királyának *Károly Róbert* tekinteti, meghagyta az ország főpapjainak, hogy őt királyuknak ismerjék el és megtiltotta, hogy bárki *Vencel* cseh királyt és fiát Magyarország királyának címezni, vagy őket támogatni merészelje.

A kuriánál időző főpapok alávették magukat ennek az ítéletnek. Kihirdetését a pápa a kalocsai érsekre és *Böi Mihály* zágrábi érsekre bízta. Fráter Antal most is ellenkezett. Valószínű, hogy midőn a pápai rendeletet az ország székesegyházaiban ünnepélyesen kihirdették, Fráter Antal ezt megtagadta. Nemcsak eddig, hanem később tanúsított eljárása is erre enged következtetni.

Bonifác pápa a biborostestület egyik tagját küldötte ki, hogy a bulla kihirdetése különleges ünnepélyes keretek közt menjen végbe. A biborostól kitűzött időben és helyen Gergely esztergomi és *István* kalocsai érsek *Károly Róbert*et törvényes királynak nyilvánították és meg nem hódoló alattvalóira az egyházi kiközösítést, az illető területekre pedig az egyházi tilalmat mondták ki. E gyűlésen résztvett Fráter Antal is, akit még e kemény

Hosszú hullámon

Folyóirat járt a kezemben,
külföldi, finom, ezerképes
írassal, képpel igazolja,
hogy a nagy Ember mire képes.

A képek közt, a sorok alján,
rövid kis vers, a hangja bánat,
nosztalgias, borús kesergés
és különös visszhangja támad.

Mert rossz a vers és rossz a ritmus,
s a témája be régi, régi
levendulás öreg szobáknak
poros csendjét halkán idézi.

A földgömb másik oldaláról
mégis szívembe surran lopva
és szelel, meleg simulással
bírálo ajkamat lefogja.

A nagyanyjáról írt a költő,
sok ócska lim-lom kedves bája,
— ép olyan, mint két év előtt volt
nagyanyám elárvult szobája.

S a rádiójazon keresztül
egy furcsa hullám suhan át:
— türelmet, békét dirigálnak
a sírból is a nagyanyák!

Csűrös Emília.

rendelet sem bírt állásfoglalásának megváltoztatására.

Bizonyára ennek tulajdonítható, hogy az esztergomi érseki széket Gergely halála után sem nyerte el. Néhány héttel utóbb elhunyt ugyan Bonifác pápa is, de utódja, az említett *Boccasini Miklós* — XI. Benedek — részben az Anjou-ház befolyásának köszönhető megválasztását és nemcsak hálából, hanem politikai érdekből is az Anjou-házhoz szított. Ennélfogva Fráter Antal és általában a nemzeti párti papság kizorítása előrelátható volt. Az esztergomi érseki szék betöltésénél csakugyan arra a püspökre esett a pápa választása, aki az Anjouk javára hozott pápai ítélet érdekében nagy buzgóságot fejtett ki. Alig két héttel trónralépte után kinevezte a már említett zágrábi püspököt érsekké.

A pápa reményei megvalósultak. Mihály érsek kalocsai érsek-társával nagy heveséget fejtett ki *Károly Róbert* trónjának megszüntetése érdekében. Főleg az Anjou-párti főpapság tevékenysége okozta, hogy a gyermek *Vencel*et párthivei lassanként elhagyták. Fráter Antal most is rendületlen híve maradt *Vencel*nek, de bukását nem akadályozhatta meg. A cseh király kénytelen volt fiáért jönni.

Fráter Antal *Vencel* kivonulása után sem hajolt meg *Károly Róbert* előtt. Midőn a főpapok többsége *Károly Róbert*et Pozsonyba kísérte, nem csatlakozott hozzájuk.

Ebben az időben egymásután elhunytak *Károly Róbert* legjelentékenyebb támaszai: Benedek pápa és a két érsek. Ez a körülmény, valamint az apostoli szék hosszú üresedése Fráter Antalt új reménnyel táplálta. Midőn *Vencel* után az *Árpádok*kal szintén rokon *Ottó* bajor herceg lépett föl trónkövetelőnek, éppoly lelkesen karolta föl ügyét, mint azelőtt *Vencel*et és *Endrét*.

Az új pápa, a francia származású *V. Kelemen* azzal, hogy eddigi székvárosában, *Bordeauxban* maradt és *Lyonban* koronáztatta meg magát, szintén az Anjouk párthívének vallotta magát.

Ennek ellenére Fráter Antal Benedek veszprémi püspökkel *Ottó* fejére tette *Szent István* koronáját. Benedek veszprémi püspököt inkább csak a Köszegi-hatalom torkában fekvő birtokaiért való aggodása vitte bajor *Ottó* táborába, de Fráter Antal lelke teljes meggyőződésével vállalta a nemzet szabadságának biztosítása végett megválasztott *Ottó* koronázását. Rngaskodását *Ottó* méltányolta: megtette kancellárjának. Fráter Antal azonban *Ottó* megkoronázásával önként újítá vágta annak, hogy *Károly Róbert* és következőképpen a szentszék kegyébe jusson. A két érsek-

ség között a kalocsai még mindig üresedésben állott. Az esztergomi káptalan *Tamás* esztergomi prépostot választotta meg az ország első méltóságára, de a pápai megerősítés még hiányzott.

Minthogy *Tamás* prépost Anjou-párti volt, a pápa készséggel adta beleegyezését az esztergomi káptalan választásához. Még inkább az Anjouk befolyására vezethető vissza az ország második főpapi állásának betöltése: a pápa *Vince* szerémi püspököt nevezte ki Kalocsára, akit — mint az érseki pallium megküldésekor küldött bulla említi — *Károly* nápolyi király pártfogolt.

Fráter Antal érseki kinevezetéséről tehát szó sem lehetett többé. A szentszék nyíltan kárhoztatta politikai magatartását.

Az új kalocsai érsek megjelent a Poitiers-ben székelő pápai udvarnál, hogy *Ottó* és hívei ellen fellépésre készítse. A pápa ezt meg is tette. Noha bullája nem említi Fráter Antal nevét, nem nehéz szereplésére ráismerni: „VIII. Bonifácnak az Anjouk javára hozott ítéletének kihirdetése után, az abban foglalt egyházi büntetésekét megvetve, akadtak némelek az ország főpapjai közül is, akik *Vencel*nek engedelmeskedni meg nem szüntek, eltávozás után pedig *Ottó* bajor herceget hívták meg a trónra és megkoronázták” — panasolja a pápa. Kemény büntetésekkel fenyegetve *Ottó* egyházi és világi híveit, felszólította őket, hogy *Károly Róbert*nek hódoljanak meg. Ugyanekkor Benedek veszprémi püspököt, *Ottó* megkoronázatása miatt, javadalomvesztés terhe alatt, az avignoni pápai udvara elé idézte.

Fráter Antalt a megidézéstől halála kímélte meg. A püspököt javadalomvesztés terhe alatt megidéző bulla szövegében ugyan nem a veszprémi, hanem a csanádi püspök neve áll, amiért is a történetírók úgy tüntették fel ezt az eseményt, mintha Fráter Antal püspöki székét vesztette volna. Azonban a fogalmazó, vagy másoló tévedéséből jelöltetett meg a bullában a veszprémi helyett a csanádi püspök. Ugyanazon a napon kelt másik bulla ugyanis Fráter Antal „néhai” csanádi püspökről tesz említést.

Fráter Antal, mint az álhatatos férfiak általában, érdemét inkább megingathatatlan lelki szilárdságába helyezte, mint okosságába. Kitűzött céljának megvalósításában bízva, megmaradt pártállása mellett még azontúl is, hogy párthivei a pártot átalakították és annak ellentétes feladatot tűztek ki. Ily módon Fráter Antal ellenzékbe szorított, egyházi méltósága pedig ennek vezérévé tette. Elvhűsége veszedelembé sodorta, mert hangoztatásában volt párthivei eljárásuk kárhoztatását látva, sértésnek vették, sőt bűnül rótták fel. De Fráter Antal még ily viszonyok között, sőt még azontúl is folytatta a küzdelmet, miután pártállását a mértékadó körök már végelesen elítélték. Fráter Antal szembeszállt még magával a pápával is. Az egyenlőtlen harc tragikus hatásai csakhamar mutatkoztak. Fráter Antalnak nemcsak előmenetele akasztott meg, de megingott eddig viselt állása is. Azonban bukását megelőzte halála, amelynek bekövetkeztéig rendületlenül küzdött az Anjouk ellen.

Czelnai Eszter könyvei.

I. Diétás szakácskönyv.

Cukorbetegség, érelmeszesedés, magas vérnyomás, gyomorbetegség, hizlalo és soványító kurák, vesebetegségek esetére alkalmas konyhareceptek, Soós, Evald, Bálint, Hamedorfer és több más orvostanár elvei alapján

II. Cuhrászat és hidegbüllé.

Ezt a könyvet a konyhaművészet akadémiájának nevezhetjük. — Háromszáznál több recept, érdekes utbaigazító rajzok, illusztrációk könnyítik a háziasszonyok feladatát. Mind a két könyv ára külön-külön 140.— lei. Vidéki rendelésnél 10 lejjel több küldendő portó fejében. Utánvéttel 170.— lei.

LEGUJABB

KORDA-KÖNYVEK

Plus: Isten bennünk. Füzve 90 lei
Kötve 120 lei
Kühár: Örökélet forrásai a hétszent-ségben. — — — Füzve 110 lei
Kötve 145 lei
Elekes: Krisztust—Könyeret. 145 lei
Biró S. J.: E jelben győzni fogsz 15 lei
Müller Lajos S. J.: Szeressétek egymást — — — — — 25 lei
Öreg plébános levelei I., II., III. rész — — — — — 185 lei
Herwig: Farkasok között — 45 lei

Erdélyi Lapok könyvosztálya.
Oradea, Strada Regele Carol No. 5

KI

1	
22	23
29	
36	
41	
46	
52	
57	
60	
65	
66	
73	
76	
81	
86	
90	

1 Nyi
erdélyi re
e regény
rállyé, ki
+ s. 21
névelők. 2
32 Szánk
vesz + á
Idegen k
Fejünk f
Gerő mag
Személye
45 Idegen
46 Ezért
franciák.
elővel. 5
(ford). 52
Második
56 „Közé
+ m. 58
Latin év
62 Karty
tagadós
I. u. 66 M
ben + 1
hely. 73
lemetlen
tu rag +
ják (eke
népiesen
Diák, ak
85 „Köve
90 Kérd
mellék +
növény

2 Gy
66 jó. 4
ten jósa
Nem ho
igen. 10

KERESZTREJTVÉNY

ROVATVEZETŐ:
CSÜROS EMILIA

46. (94.) SZÁMU KERESZTREJTVÉNY

Beküldte: Szász Domokos Csíkszentgyörgy.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	18																
				19					20						21		
22	23	24							25	26						27	28
29			30		31				32				33	34		35	
36					37				38				39			40	
41					42				43				44			45	
46					47			48		49			50			51	
52					53			54					55			56	
57								58								59	
60					61											62	
63									64							65	
66					67	68	69		70	71						72	
73							74									75	
76					77				78			79				80	
81						82		83		84						85	
86						87									88		89
90						91	92	93	94	95		96	97				98
						99	100								101	102	

Beküldendő a négy keretsor, és vízsz. 18., 82., és 100., függ. 25., 28., és 30., Megfejtési határidő november 24.

Vízszintes sorok:

1 Nyilirányban a 4 keretsor: A legnagyobb erdélyi regényíró teljes neve és egyik regénye + e regény végsoraiból 2 sor idézet (b = t). 18 Királyné, ki e sorokat mondta. 19 Vár. 20 Nem itt + s. 21 D-vel növény. 22 Latin művészet. 25 névelők. 27 ...ró (város). 29 Gilt vegyesen. 31 Rag. 32 Szánkban van mássalhangzó. 33 Rag. 35 Nem vesz + á-val ilyen beszéd is van. 36 L j c y. 37 Idegen kötőszó. 38 Nemesi nevek végződése. 39 Fejük felett van (ékezzettel). 40 Köszöntés + Gerő magánhangzó. 41 Ruhát tisztít (i = k). 42 Személyes névmás. 43 Rangjelző. 44 Skála hang. 45 Idegen számnév + é-val ilyen szarvas is van. 46 Ezért a vidékért harcolnak a németek és a franciák. 47 Mint 37. vízsz. 48 Vizinövény névelővel. 49 Idegen személynév. 50 Kutyák is (ford). 51 Tanulók réme (c = i). 52 Hamis. 54 Második betűje nélkül járom. 55 Nem holnap. 56 „Közé” betűi vegyesen. 57 O-val olasz város + m. 58 Reyl. 59 T. L. C. E. 60 E + védő. 61 Latin év + Émá... Utolsó két betű: rendreutasít. 62 Kártyafigura ékezzettel + m. 63 Z + idegen tagadószó. 64 Sál m.-hangzó. 65 Kérdőnévmás + I. u. 66 Mint vízsz. 47 + ló 68 Házállat tárgyesetben + Isten keze ilyen. 72 A legnyugodtabb hely. 73 Kutyák hangja + fűszer. 74 Ital. 75 Kellemeitlen betegség (ford). (s = sz.) 76 Első két betű rag + nóta mássalhangzó. 77 A halászkok vágják (ékezzettel). 78 Ib. 79 Ó-val vadállat. 80 I-vel népiesen régi + l. 81 Kéményseprő teszi. 82 Diák, aki szerepel a vízsz. 1. egyik regényében. 83 „Kővár” vegyesen. 84 T-vel férfinév. 85 Anáo. 86 Kérdőnévmás. 87 Az állatok nyögik + nem mellék + ha Istenben... nem csalatkozik. 88 Vizinövény mássalhangzó. 89 A vízsz. 1. édesanyja.

Függőleges sorok:

2 Gyermekek teszi. 3 N-nel az ilyen dús levegő jó. 4 Kicsinyítő képző. 5 K-val kutyák. 6 Isten jósága... (ékezzettel). Jókedve van (b = t). 7 Nem holt. 8 „Nálád” mássalhangzó. 9 Idegen igen. 10 O-val ilyen szó is van. 11 Folyó neve.

12 Pusztit. 13 Első öt betű gyáraknál szerepel + férfinév, amely sokat szerepel a vízsz. 1. regényében + női név, amely szintén szerepel (s = a). 14 Erdei gyümölcs mássalhangzó. 15 Oy. 16 Azonos mássalhangzó. 17 A vízsz. 1. regényében sokat szereplő férfinév. 23 Részvénytársaság rövidítve + idegen férfinév + német hídfő + orosz folyó + i. 24 Latin idézet „így akarja a végzet” a vízsz. 1. regényéből + o. 25 A 18. vízsz. vára névelővel. 26 N-nel ebben halt meg az 1. vízsz. 28 Névelővel a vízsz. 1. regényében szereplő és törvénykönyvet irt. 30 Magyar... a vízsz. 1. családi előneve. 31 Gyümölcs (á = k). 32 Kutyája. 33 Névelővel itt van eltemetve a vízsz. 1. 48 K... afrikai város. 49 Ének-e? 68 Büszke állat. 69 Mutató névmás. 70 Végtag mássalhangzó. 71 A vízsz. 18. palotahölgye (ékezet nélkül). 83 L-lel bibliai név. 84 Idegen „medence” vegyesen. 87 ...ális, 88 Idegen nőnév. 92 Idegen „üres”, a futballnál is szerepel. 93 O-val állati lakhely. 94 „Kör” vegyesen. 95 Idegen ökrök. 96 Zae. 97 Nem köt, hanem... 99 Személyes névmás. 100 ...lóp, 101 Au. 102 Kötőszó.

A 44. sz. keresztrejtvény megfejtése:

A keretsorok vízsz. 1-től A sz. Péter templom, a lateráni S. Maria Maggiore, sz. Pál bazilikák látogatásai, függőleges 1-től: A Krisztus király ünneplését elrendeli XI. Pius pápa enciklikája, vízsz. 21 kabát Ilona 22 vámos Adriá 23 rigo lento 24 neu Ithaku 25 ime lappang. 27 a karthagói 28 se kopog 29 + 30 cttá 31 Aradon s 32 Zr 33 fal 34 Iré 35 tm 36 Tenedos 39 mo 41 fa 43 lag vára 45 uznoi gitár 47 Ince liator 49 S. J. 50 Tabor és Golgota 51 + 89 Lili k l k n 53 + 54 leri 55 no 56 ii a i 58 iy 60 aga 62 one 63 oa 64 Hnr m 65 Rasz K 68 en l + 69 Nr 70 arena 72 amicu 73 ng 74 osi 75 adá 77 inog 78 Lee an 79 ey a 80 iord 82 zeg 83 nyuke 84 za 85 Lsb 87 Zsoli 89 li u 90 Nuz 91 al u é 92 Igonzo o n 94 iua 95 ri 96zár 97 th 98 mar r 99 Ns 101 me 102 ee 103 eu e 104 tr 105 to 106 eza 118 lelgoldand 119 anit selap 120 énuunciáció 122 a

paneuropá.

Megfejtettek: Dombrády Ferenc Sepsiszentgyörgy, Kovács Margit Gyulafehérvár, Székely Kálmán Gyergyószentmiklós, Gyöngyösi Géza Csíkszereda, Gál Irén, Csűrös Miklós Mikeszása, Szabó Zoltánné Szalonta, Szőke Manci és Emi Szapáryliget, Ditrich Ilonka, Gazdovits Miklós, Fekete József Szinerváralja, Szász Domokos Csíkszentgyörgy, Zonda Magda Brassó, Lázár Béla Petrozsény, Zih Gizella Ermihályfalva, Katolikus Legényegylet Kálmánd, Luczky Ferenc Nagytarna, Szedlacsek Lőrinc Aninosza, Szabó Illés Szatmár, Szentpétery Gy. Szilágysomlyó, ifj. Zakariás I. István Csíkszépmező, Zakariás Tibor Mádéfalva, Domokos János Szentivánlaborfalva, Győrbíró Jenő Kolozsvár, Buzás Imre, László Lajos Csíkcsicsó, Hügel Andorné Bánffy-hunyad, Fodor Olga, Szalay Tusi, Schüch Dezső, ifj. Primusz Pál, Körössy K. Lóránd, Bitang Anna, Kerekes Zoltán Nagyvárád, Pintér Ilonka, Brunner Mária Arad.

A sorsoláson Gyöngyösi Géza Csíkszereda nyerte meg a könyvet. Postára tettük.

SPORT

Egyévi távollét után Pelle István ismét tagja a magyar tornászszövetségnek

Eppen egy esztendeje annak, hogy Pelle István tornászvilágbajnok és a tornászszövetség között kitört az az áldatlan harc, amelynek következménye lett Pelle kilépése a tornászszövetségből. Azóta sok békekíséret történt, de eredménytelenül.

Az elmúlt napokban fontos tárgyalások voltak Pelle István egyesülete, a MOVE—BSE és a tornászszövetség vezetői között. Napokig tartó tárgyalás után Pelle új egyesülete, a MOVE—BSE belépett a tornászszövetségbe és ezzel a kétszeres olimpiai bajnok ismét igazolt tagja a MOTESZ-nek. A történet után arra lehet következtetni, hogy a rég óhajtott béke végre helyreállt. Lapunk hasábjain örömmel adjuk közre a békehírt és reméljük, hogy Pelle végre elfoglalhatja az őt megillető első helyet a magyar válogatott tornacsapatban, ahol oly nagyon hiányzott. A világbajnokságra készülő magyar tornász-sportnak nagy erőssége lesz a kétszeres olimpiai bajnok.

Pelle Istvánról szombatesteri müncheni szereplésével kapcsolatban érdekes közlemények jelentek meg a német lapokban. Részletesen írtak a magyar világbajnok teljesítményeiről és a világ tornasportjában elsőseget szerzett tudásáról. „A világ első tornásza jön Németországba” írták a müncheni lapok. — Pellén kívül résztvevett a müncheni disztornán a ranglistán utána következő olasz Neri és a svájci Mack is.

Hunyadi lesz hátvéd a Ferencvárosban vasárnap a Kispeszt ellen. Tegnap újabb „rostavizsgát” tartottak a Korányi pótlására jelentkezett hátvédek közül. Két játékost meghívtak, hogy hosszabb időn át vegyenek részt a Ferencváros tréningjein, de szerződötésük-ről majd csak hetek múltán történik döntés.

Venus Brasovia 6:0 (4:0). Bukarestből jelentik: A két csapat hétköznapi mérkőzésén a bukaresti csapat feltűnően nagy gólaránnyal győzött. Jonescu bíró nagyon nyomta a brassóiakat. A gólokat Válcov II. (2) Bărbulescu (3) és Motoroiu szerezték.

A Hungária leszerződött Opatát, akiket a jobbszél fog szerepeltetni. Szegő ugyanis az utóbbi 3 mérkőzésen nagyon gyengén formában játszott. Opatá az emlékezetes olasz—magyar (5:0) mérkőzésen centeresatár volt. A volt MTK, Hungária és miskolci csatár nemrég tért haza Franciaországból, ahol mint tréner volt szerződésben.

A Crisana—CFR vasárnapi nemzetközi bajnoki mérkőzés elé nagy érdeklődéssel tekintenek Nagyvárádon. Ha győz a Crisana úgy újra az A) csoport élére ugrik.

SZÍNHÁZ

Szezonnyitó előadás a nagyváradi színházban

„Minden jegy elkel” és meleg, ünnepi hangulatban, a teljes siker jegyében zajlott le a nagyváradi színház péntek esti szezonnyitó előadása. A színház ez alkalommal valóban kivételes gondokkal készült a bemutatkozásra és ez a rendező munkáján s az egyébként is kiváló erőkből álló színtársulat játéka egyaránt meglátszott. Mintha végre új korszak kezdetét jelentené ez a nagy várakozással és féltő aggodalommal megkezdett színiszezon; nemcsak a nézőtér lámpái és ornamentikái csillogtak frissen aranyozva, de az újonnan festett, hangulatos díszletek s a gondos és kifogástalan rendezés is méltó keretet biztosított az előadásnak.

Stephanidesz Ilike pedig — mert vele kell kezdeni ezt a beszámolót — Kolozsvár közönsége után tegnap Nagyvárad közönségét is meghódította, a színház nagyszerű megnyitó-előadásán. Ahogy a világmárkát jelentő két magyar szerző: Eismann és Halász franciásan könnyed, fordulatos, ötletes zenés vígjátékában színpadra perdült ez a tizenöt éves művészgyerek, többet jelentett a színpadon, mint egy akármilyen szubrett. A kallódó kis vígjáték-szerepet, ösztönös és biztos izlésével, a művészet csillogó aranyporával szórta be. A csattanó humorának s a groteszk stílusnak az a mérsékelt és eredeti játéktudása, a zsöllye első sort s a karzat utolsó sort egyaránt magával ragadta. Tüneményesen táncol, vibráló étellel

tölti meg a színpadot és életet ad szerepének. S ami nekünk még ennél is több, vérbeli színészsképe, biztos utánpótlást jelent az erdélyi magyar színpadon. Csak félős, hogy rendkívüli tehetségével nagyon hamar messzire lendül innen... A többi szereplők is — akiknek nagyrésze már régebbi ismerőse a közönségnek — egytől-egyig színvonalat reprezentáltak. *Erényi Böske* elegáns volt és sok izléssel finoman játszott, mint partnere a nagyszerű megjelenésű és komoly színpadi szerepekben is edzett *Mészáros Béla*. De a többi szereplők is: *Miklóssy Margit*, *Vass Piri*, *Stoll Béla*, *Tompa Béla*, *Tompa Sándor*, *Rajnai Sándor*, *Ditrói P. Béla* és *Örvössi Géza* kedves humorú, eleven, tehetséges játékkal nagymértékben járultak hozzá az előadás sikeréhez és kedves volt *Kerekes Ilonka*.

Jólesett a nagyváradi közönségnek, hogy egyik régi kedvencét: *Stoll Bélát* ismét a színpadon látta és reméljük, hogy a színház körütekintő, okos vezetősége módot talál arra, hogy a többi érdemes váradi színészeket is foglalkoztassa.

Mindent egybevéve, a telt ház közönsége előtt kedvező kilátások között indult meg az idei színiszezon.

A színdarabot a sokáig érdemtelenül mellőzött *Hetényi Elemér* rendezte. A modern, stílusos díszleteket *Nagy István*, a színház szcenikai vezetője tervezte és festette. (By).

Heti műsor:

Nagyvárad:

Szombaton este 9 órakor pontosan: **Egy csók és más semmi.** (Másodsor.)

Vasárnap délelőtt 11 órakor matiné: **Zsákmacska**, operett. Minden földszinti és páholyülés 17 lei, minden erkély-jegy 10 lei.

Vasárnap délután 3 órakor: **Érik a búzakalász.** Operett repris. Mérsékelt délutáni helyárakkal.

Vasárnap délután 6 órakor: **Egy csók és más semmi.** Harmadsor. Rendes helyárakkal.

Vasárnap este: **Román előadás.**

Hétfőn este fél 9 órakor pontosan: **Egy csók és más semmi.** Negyedsor.

Kedden délután pontosan 4 órakor nagy gyermek előadás: **Micky Maus kalandjai.** Csupa zene, ének, tánc, nagyon olcsó helyárakkal.

Kedden este fél 9 órakor premier: **Naplemente előtt.** Ujdonság először. Gerhardt Hauptmann óriási sikerű színműve.

Szerdán este fél 9 órakor: **Naplemente előtt.** Másodsor.

Csütörtökön este: **Román előadás.**

A hét összes előadására már most meg lehet váltani a jegyeket a színház baloldali pénztáránál.

Naplemente előtt. Kedden újból premier lesz a színházban, ez alkalommal Gerhardt Hauptmann világsikerű színműve, a *Naplemente előtt* lesz a színház műsorán. Ebben a klasszikus, szép darabban a drámai erők mutatkoznak be, elükön Tóth Elekkel, akinek alkalma lesz széles skálájú művészetében gyönyörködni. A többi szerepeket *Erényi Böske*, *Beness, Bárdi, Kerekes, Miklóssy, Forgács, Balázs, Mészáros, Hetényi, Rajnai, Ditrói, Örvössi* és *Dancsó* játsszák. A *Naplemente előtt* rendezését dr. Kádár Imre nagy körültekintéssel végzi, a második felvonás kerti díszítését a Váradon is nagyon jól ismert Székely virágkertésznek izlését fogja dicsérni.

Vasárnapi előadások. Vasárnap három előadást tart a színház, délelőtt 11 órakor *Zsákmacska* operett 10 és 17 leies helyárakkal, délután 3 órakor *Érik a búzakalász* mérsékelt helyárakkal és 6 órakor *Egy csók és más semmi* lesz a színház műsorán rendes helyárakkal.

Ember a hid alatt. Szombaton a színházban Indig Ottónak, a budapesti Vigszínházban hatalmas sikert aratott darabja az *Ember a hid alatt* lesz az ünnepélyes premierje, amennyiben maga a szerző, Indig Ottó is jelen lesz a szombati premieren.

Kolozsvár:

A temesvári operett társulat műsora:

Vasárnap délután 5 órakor: **Zsindelyezik a kaszárnya tetejét,** operett.

Vasárnap este fél kilenc órakor: **Zsindelyezik a kaszárnya tetejét,** operett.

Hétfőn este fél kilenc órakor: **Zsindelyezik a kaszárnya tetejét,** operett.

Kedden este félkilenc órakor: **Zsindelyezik a kaszárnya tetejét.**

Szerdán este félkilenc órakor: **Dubarry.**

Csütörtökön este fél kilenc órakor: **Dubarry.**

Pénteken este félkilenc órakor: **Dubarry.**

Szombaton este félkilenc órakor: **Dubarry.**

Arad:

Szerdán, november 15-én este: **Kék lámpás.**

Csütörtökön, 17-én, este: **Kék lámpás.**

Pénteken, 17-én este: **Kék lámpás.**

Szombaton, 18-án este: **Kék lámpás.**

Vasárnap, 19-én, délután 3 órakor: **Kék lámpás.**

— Délután 6 órakor: **Timosa.**

Ismeri dr. báró Kéthly professzor szisztémáját?

Legjobb gyógy-naskötő; úgy a testvédi szervek visszahelyezése, mint operációk és gyermekagy után; amely az alhasat tamasztja és a szerveket, különösen a fájdalmas és tesülyedt gyomor, vese, máj és méhet felemeli és rázasmentesen tartja, sok fájdalom és szenvedéstől szabadítja meg. Ilyen naskötőt csak **KOVÁTS SANDORNÉNA** Oradea, (Nilgesz-telep) rendelhet. Figyelmebe ajánljuk. Ha jól akar, osakts hozzá forduljon. Vidékieknek gyors kiszolgálás.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések díja szavankint 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei. (Az állástkeresőknek 33 százalék kedvezmény.)

Adás-vétel

Franco a barack (Amsterdam Triumf) csemeték negyi talajban neveltek őszi ültetésre kaphatók Dr. Kaczián Kálmán barackosában. Oradea Dr. Ciordas-u. 46.

Egy jókarban levő gyermekocsi eladó. — Strada Simeon Baranujiu 11, volt Damjanich u.

Egy drb. gyorsajtó 13-as augsburgi gyártmány, kifogástalan üzemképes állapotban igen jutányos áron kapható. Közéleti televíziósítás: Kalmár Nándor és fia cégtől, Arad, Str. Ioan Calvin 9. kapható.

Használt kétszárnyu ajtó, ablakok, kisebb ablakráma, függönytáma eladó Bölcsöde u. 2.

Vadászállvány és fajtízta éneklő kanárimadarak eladók. Pereces-atea 2. sz.

Egy kéttónás teherautó eladó. Cim: Oradea, Keskeny-u. 20. sz.

Alkalmazás

Megbízható, lözni tudó betárolót, jóbizonyítvány, nov. 1-től felveszek Cim a kiadóban.

Négy gimnáziumot végzett, elektromos-ipari szakiskola összes tantályamainak bizonyítványai, telepkezelői és gőzgépközeli vizsgával, gyakorlati rendelkezéssel, nőtlen fiatalember kitüntet géplakatos állást keres, mint elektromos-telepkezelő, gőzgépközeli, vagy villanyszerelő Beszél románul és magyarul. Cim a kiadóhivatalban.

Lakás

Kétszobás, fürdőszobás lakás kiadó. — Ugyanott ebédő-szönyeg eladó. Oradea, Str. Otenia 9.

Különbejáratu butorozott garzon szoba, mellékhelyiségekkel kiadó. — Nagyvárad, Prințul Mihály-u. 6. sz. — Tudakozódni: Lumina 4. szám alatt (Tabéry-telep), a déli órákban.

Kapualatti különbejáratu butorozott egyárbanyuló utcai szoba, fürdőszoba használattal, 1-2 személy részére kiadó, esetleg az egyik szoba irodának is megfelel. Str. Andrei Muresan (Szigligeti-u.) 12.

Két szoba, konyha, mellékhelyiségekkel álló lakás szép, virágos udvarban azonnaira kiadó. Nagyvárad, Temető-u. 11.

2 garzonszoba, előszoba bejárattal azonnaira kiadó, irodának alkalmas. Str. Moldova (Kálvária-u.) No. 18.

Kapualatti bejárattal butorozott szoba ellátással vagy anélkül kiadó, Lukács Gy. u. 7.

Két ur keres különbejáratu butorozott szobát teljes ellátással, fürdőszoba használattal. Phoenix trafik Oradea, Szilágyi Dezső-u. 6.

Különféle.

PUHA OLMOT állandóan vesz a Szent László nyomda r. t. Oradea, Str. Regele Carol No. 5.

Az I. kötet január — március,
II. kötet április — június,
III. kötet július — szeptember,

IV. kötet október — december
hónapokra eső életrajzokat
foglalja magában.

Az új, teljes Szentek élete

MEGJELENT

Schütz Antal
egyetemi tanár szerkesztésében négy kötetben

A kb. 1400 lapra terjedő, négykötetes munka ára:

1. Szép papíron, füzve	360 lei.	
2. Felvázsonkötésben	480 <	
3. Lilaszínű, egészvázsonkötésben, aranynyomással	540 <	
4. Igen finom, vastag könyvpapíron, barna selyemfényű vázsonkötésben, dús aranyozással	720 <	Részletfizetési kedvezmény is kapható.
5. Barna luxusbőr-kötésben, dús aranyozással	1020 <	

Megrendelhető az „Erdélyi Lapok” könyvosztályánál.